

Tám László: Szíria ókori emlékei

A fotóművész képei a 8–9. oldalon

Komlós Attila

Lengyelország

5. oldal

Mess Béla

Vadászkürtök

29. oldal

**Tóth Károly életműdíja
és életmű-kiállítása**

12. oldal

Kocsis József

Száz közelében

3–4. oldal

Bányai Tamás

Úri negyed

13. oldal

Motesiky Árpád

Egy halkszavú festő

27. oldal

10 éve csak emlékezünk...

Eltávozott barátaink
írásai a 18–25. oldalakon

Videcz Ferenc

Üzenet

10. oldal

Rónaky Edit

Búcsú Tüskés Tibortól

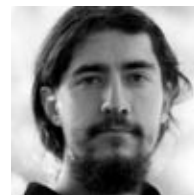
11. oldal

Tartalom

Káplár László Jó Ember Díj Kocsis József írása	4
Komlós Attila: Lengyelország	5
Szarvas István írása Bandi András írása	6
Töttös Sándor emlékére Versek	7
Tám László rovata: Szíria ókori emlékei	8–9
Videcz Ferenc: Üzenet	10
Rónaky Edit: Búcsú Tüskés Tibortól	11
Tóth Károly kiállítása Lenkey István elismerése	12
Bányai Tamás: Úri negyed (részlet)	13
Trebbin Ágost írása Pécsi Géza elismerései	14
Fiatalok oldala Próza, vers	15
Rejtvények, varázskép	16–17
Solymos Iván írása	18
Szigetvári János írása Hegedüs Sándor írása	19
Czupy György versei Káplár László írása	20
Jéki László írása Hegedüs Sándor verse Drelicska Attila verse	21
Rónai Béla írása Mándoki László írása	22
Juhani Nagy János írása Kurucz Gyula írása	23
Kóta Dénes írása Szentiványi Árpád írása	24
Drelicska Attila: Olasz módra Mándoki László: Varázskép	25
Dr. Vargha Dezső: Gulag	26
Motesiky Árpád (Felvidék): Egy halkszavú festő	27
Szigetvári Krisztián 2/3 oldala Rónaky Edit: Humor	28
Mess Béla: Vadászkürt Az Alexandra újdonságai	29
Perfect Symmetry Mess Béla írása	30
Bandi András írása	31

Szigetvári-Szattinger Krisztián

10 éve csak emlékezünk

Szigetvári-Szattinger Krisztián

„Szemed felpattan, magával ránt a valóság
Pedig már hinni kezdted, hogy köztetek lesznek,
Kik rég elmentek már.
Szobádban néma csend, nemrég még nevetés járta át
És a jövőt együtt szőttétek, de a halál rá talált.

Álmaidban most is látod még,
Felemelve az arcodat az ég
Felé, akkor ő is láthat,
Ezer év amit együtt éltetek át,
Benne találtad meg a nap sugarát,
Érintését remegve vártad szertefoszlott rég.”

(Perfect Symmetry: Álmodj még, 2009)

Az emlékezés szinte egyidős a 12 éves Hetedhéthatárral. Az emlékezés számunkra mindig megemlékezés. Amikor összegyűltünk jó húszan a hagyományos Héthatáros-évadzárón, megelevenedtek a képek. Főszerkesztő asszonyunk fotógalériájából sorra előbújtak a múltbéli események, melyeket együtt éltünk át. Ezek az élmények mindig összekötik a héthatáros szerzőtársakat. De azon a decemberi délutánon éreztük, hogy többen vagyunk a lakásban. Tapinthatóan ott voltak mindannyian, akik már nem lehetnek velünk. Légiesen körbesurrogtak bennünket, megpaskolták arcunkat, és egyszer-egyszer jót húztak az asztalon felejtett pálinkásüvegből. Nekünk pedig kipirult az arcunk és csillogott a szemünk! Derűs riadtsággal pillantottunk körbe, ugyanakkor átjárt bennünket az ismerős melegség. Mert körbevettek minket! Mert sokan ott voltak velünk már a Hetedhéthatár indulásakor, s lélekben valamennyien velünk maradnak mindörökké. 11, 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1 éve, és van, aki csak néhány hónapja figyelni távolról munkásságunkat, de lelki kezeit mindig vállunkon nyugtatja. De ez sohasem teher, hanem jótékony felvigyázás. Tudjuk, hogy sokan figyelnek bennünket, és emiatt is próbálunk minél szebbeket írni. Mindig szeretettel gondolunk Solymos Ivánra, Szigetvári Jánosra, dr. Mándoki Lászlóra, Drelicska Attilára, Káplár Lászlóra, dr. Hegedüs Sándorra, Czupy Györgyre, Juhani Nagy Jánosra, Szántó Dezsőre, Kurucz Gyulára, Kóta Dénesre, dr. Jéki Lászlóra, dr. Rónai Bélára, Szentiványi Árpádra és Tüskés Tiborra. A 18–25. oldalakon rájuk emlékezünk, miközben ideidézük szellemüket és szellemiségüket e lap hasábjaira. S miközben emlékezünk, csendben fohászkodunk, hogy idén már nem fogyunk tovább...

Web-ajánló

www.hetedhethatar.hu

199 szerzőnk 2797 alkotása olvasható a Hetedhéthatár web-oldalán

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője

az **OBSERVER**

Observer Budapest
Médiafigyelő Kft.

1084 Budapest, VIII., Auróra u. 11. Tel.: 303-4744, <http://www.observer.hu>

Közérdekű magazin

Szerkeszti: **L. Csépanyi Katalin**

Kiadja a Héthatár Bt. A kiadásért a kiadó vezetője felel.

Postacím: 7614 Pécs, Pf. 59.

A kiadó címe: 7761 Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24.

Telefon/fax: 72/370-264 • Mobil: 30/575-3997 • e-mail: hethatar@t-online.hu

Internet elérhetőség: www.hetedhethatar.hu, hethatar@hetedhethatar.hu

Tördelés: Edenscript Kft. 7624 Pécs, Hungária u. 14., www.edenscript.hu

Előfizethető a kiadónál.

Előfizetési díj 12 számra: 1500 Ft.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Készült a BORNUS 2009 Nyomdaipari Szolgáltató Kft. nyomdájában, 7634 Pécs, Rácvárosi út 70.

Felelős vezető: Tamon Attila

ISSN-1418-1096

HETEDHÉTHATÁR

e.graphic
stúdió

névjegy

szórólap

levélpapír

könyv

prospektus

meghívó

tervezése, nyomtatása

www.edenscript.hu

7624 Pécs, Hungária u. 14.

Tel./fax: 72/227-350 info@edenscript.hu

Kocsis József

Száz közelében

1.

Namma nem érzékeli az időt, ez mostanában előfordul néha vele, kilencvenhét évig nem ismerte ezt a furcsa érzést, jobb nem gondolni rá, mi jöhet még; világos van, a tévé bekapcsolva, hiába nézi, a reklámokból nem derül ki, délelőtt van-e vagy délután, nem érezte, hogy álmos volna, elaludhatott mégis, ki tudja, mióta szunyókál itt a fotelban, a székre emelt, előrenyújtott lábakkal, térdizületeinek fájdalmas feszüléséből gondolja, hogy sok idő múlhatott el ebédutántól (vagy reggeli óta?), elszibbadt egészen, be kellene járatnia a lábait, hogy a vérkeringés meginduljon bennük.

Kászálódik lefele, s megáll egyszerre. Ez már aligha álmkép, mintha ellebbent volna a háta mögötti ablakon túl egy árnyék, lopakodó árnyalak, az előszobában, a szoba felé, de ebben nem biztos, mert a szemközti képernyő tükröződésében látta a mozgást, a tükörkép megtéveszti az irány megítélésében, a mozgás is túl gyors volt ahhoz, hogy tisztán érzékelhesse, talán nem is valóságos kép volt az, a bevetődő árnyék elmozdulását toldhatta meg a fantáziája, hogy kerülhetne bárki is az előszobába, egyedül van itthon, hangot sem hallott, ennek utána kell néznie.

Hosszú percek telnek el, míg a szobába beér tipegve, nyitva az ajtaja, és nyitva az udvarra nyíló ajtó is, ő hagyta úgy, hadd jöjjön be a friss levegő. Aztán megdermed. Erre számított, mégis váratlan az előtte álló alak. Egy idegen. Az ő szobájában.

– Mit keres itt?

Ráförmed, reflexszerűen, fenyegető hangszállal.

Az ismeretlen az olajkályha fölé hajol, szakértő arccal vizsgálja.

– A kályha miatt jöttem. Műszaki ellenőrzés.

Nem hangzik meggyőzően.

– Na, kifelé!

Namma erélyesen az ajtó felé mutat.

Az ismeretlen eloldalog megsemmisülten. Köszönni is elfelejt.

Namma meg néz utána, kinyújtott jobbkeze mintegy függetlenül a százötven centis, negyvenvalahány kilós testtől, még sokáig a levegőben marad, Namma nézi hitetlenkedve, legszívesebben körbejárna, hogy megbizonyosodjék a valódiságáról, hogy nemcsak a képzelete üzött-e vele csúf tréfát, ebben a korban már minden előfordulhat, aztán fejszólva visszatipeg a konyhába. Az ajtót nyitva hagyja maga mögött, hadd járja át a lakást a kinti jó levegő.

2.

Irén órák óta nem találja Nammát, újra és újra telefonál, azért választotta ezt az éjjel-nappali kedvezményes előfizetést, hogy bármikor elérhesse, anélkül, hogy számolnia kellene a percdíjakat, hogy mellette lehessen folyamatosan, figyelmeztethesse naponta többször is a gyógyszerekre, érezhesse a közelségét, mellette lehessen ugrásra készen. Nagyon jó, hogy van ez a telefon, bármikor megszólíthatja, és megnyugodhat, hogy él és jól van, és együtt lehetnek, mintha egy szobában beszélgetnének az asztal mellett, és ez így is történik többnyire, csak néha fordul elő, ami most is van, hogy hiába a telefon, csak ezeket a csengetések közé szorult süket csendeket hallgathatja órákig.

– Ibit kellene hívni, amíg teljesen be nem sötétedik – mondom.

– Nem lehet a kertben, megígérte – mondja Irén, de már tárcsázza Ibit, gyerekkori lánypajtásai közül az egyedülit, aki azóta is az utcában lakik, és naponta átnéz Irén anyukájához, nemcsak most, öregkorában, hanem amióta a világ világ, amikor még Irén is otthon lakott, aztán felnőtten később, ruhát próbálni, beszélgetni, kerti virágokat csereberélni, mindig volt valamiért, nem volna szokatlan a kérés, hogy segítsen földérinteni, mi a baj, Irén mégis restelkedik, hogy egyre gyakrabban kell ugyanazt kérnie; a negyedik házban laknak, de mégis zavaró lehet ez a gyakoriság, már-már

zaklatás, csak akkor nyugszik meg, amikor Ibolya nemcsak mostanra, hanem a jövőben is bármikorra kiterjeszti segítőkészségét. Nagyon jól tudja, mondja, milyen bénító a tehetetlenség érzése, miközben a gondolatok kergetőznek a legkevésbé sem képtelen lehetőségek között.

– Nincs semmi baj – halljuk néhány perc múlva Ibolya hangját, otthonról, Namma mellől –, a mama félretette a kagylót, ott ült a készülék mellett, várta a megbeszélte hívást, de nem ment ki a csengetés.

Irén hangjába az aggodalom mellé a türelmetlenség is belopakodik.

– Anyám, hát el tudod képzelni, hogy nem hívlak? Hogy tudnálak elérni, ha folyton félreteszted a kagylót? Nem emlékszel, hogy legutóbb is ez történt? Erre gondold ezután, ne kelljen folyton Ibit ugrasztanom, van neki elég dolga, mégis muszáj megkérnem, mert nem tudhatom, hol fekszel elesve, és nem tudsz magadon segíteni.

A feddésbe átcsapó aggodalmaskodásra nagy hallgatás a válasz, bánja is Irén a hirtelen szavakat, segíteni úgysem segít velük semmit, hamarosan újra hívnia kell Ibolyát, aztán végigizgulhatja a keresés hosszú perceit, és meghallgathatja az aktuális magyarázatot: a mama a kertben volt, söpörte a járdát, diót szedett, avart égetett, öntözte a virágokat, a falat meszelte, ilyen is volt, kilencvenhét évesen, vagy csak egyszerűen mellérakta a kagylót. Mert mellérakja, gyakran mellérakja, pedig vigyáz, de nem könnyű a kagylót abba a kis vájatba visszahelyezni, alig látszik a pereme, hogy pontosan sikerüljön, ahhoz fiatalabb szem kellene, és a kéznek sem szabadna reszketnie, erre azonban közel a százhoz egyre kevesebb az esély, tudja ezt jól, és beletörődött rég, csak a lánya miatt sajnálja, hogy miatta ilyen gyakran kell átélnie azt, amit egyszer is elég volna, a legvégén, amiről ő már tudni nem fog, és pironkodnia sem kell többet a vigyázatlanságáért.

3.

Jönnek kifelé a kórházkapun, összekarolva, a parkban várom őket, Namma lép ki előbb, megáll, és botjával a bejárat melletti pad felé int:

– Nem jól van ez itt, elfoglalja az egyetlen ülőhelyet.

(Folytatás a 4. oldalon)

Támogatók

BIOKOM Kft.

Bázis-Art Generál

Finish 987 Kft.

Szigetvári Takarékszövetkezet

Iparos Kisvendéglő

Netmester Produkció

www.netmester.hu

Következő számunk március 12-én jelenik meg a Hetedhéthatárt az alapítástól támogató Szántó Dezső emlékére

L. Csépanyi Katalin

L. Csépanyi Katalin Káplár László Jó Ember Díj

Káplár László, a 2003-ban ötvenévesen eltávozott újságíró kolléga, a jó barát, a jó ember nevének és emlékének fennmaradására jött létre a Káplár Alapítvány. A kulturális teljesítmények díjazására az alapítvány a névadó személye előtt tisztelve létrehozta a Jó Ember Díjat – melyet évente egyszer ad ki a kuratórium döntése alapján. A Jó Ember Díjra **március 31-ig** lehet jelölni. A kuratórium olyan személyek jelölését várja, akik a szívükkel látva egyszerűen csak teszik a dolgukat önzetlenül, és közben észre sem veszik, hogy milyen sok ember javát szolgálják a széleskörűen értelmezett kultúra területén. A Hetedhét-határ web-oldaláról – www.hetedhethatar.hu – elérhető a Káplár László Alapítvány honlapja. A Jó Ember díjra a jelölést levélben az alapítvány székhelyén (7761 Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24.), telefonon a 30/575-3997-es számon, e-mail-en a hethatar@hetedhethatar.hu vagy a hethatar@t-online.hu címen lehet megtenni. A díj Judit Hagner, Németországban élő magyar származású szobrászművész alkotása.

A kuratórium tagjai: Bandi András (elnök), Borsós István (Pécs), Králik Ivánné (Siklós), L. Csépanyi Katalin (Pécs), Tárkányi Béla (Debrecen).

A Jó Ember Díj eddigi kitüntetettjei:

2006 – Káplár László posztumusz
2006 – Dr. Rideg Lászlóné (Pécs, Szociális Háló Egyesület)
2007 – Varga Ilona (Budapest, Magyar Rádió)
2008 – Pécsi Géza (Pécs, Kulcs a muzsikához)
2009 – László Károly (Sepsiszentgyörgy, Tamási Áron Színház)

Mivel az alapítvány és a díj névadója, Káplár László természetbarátként családjával minden évben elment a Zengőre a bányai bazsarózsa virágzásának idején, ezért a díjátadás is ehhez az időponthoz igazodik. Ez évben **április 17-én**, szombaton 11 órakor találkoznak a Zengő lábánál, Pécsváradon a várban a névadóra emlékező rokonok, barátok, tisztelők, valamint a díjazottak.

* * *

Káplár László Emlékére Kulturális Alapítvány – Székhely: Kozármisleny, Mikszáth K. u. 24. 7761 – Adószám: 18326859-1-02. Aki támogatni kívánja a Káplár Alapítványt, az az 50800104-11096568 számú bankszámlaszámra utalhatja azt a pénzüsszeget, amellyel hozzájárul az alapítványhoz, illetve csekk is kérhető telefonon, e-mail-en, levélben.

(Folytatás a 3. oldalról)

A padon gyűrött fejpárna, huzat nélkül, lecsupaszítva, a padnak támasztva ágyméretű, vastag szivacsmatrac szellőzik.

– Meghalt valaki? – kérdezi Irén.

Namma tovább dohog, bólint.

– Délelőtt. A másik kijáraton is kivihették volna az ágyneműjét. Miért pont a padot kell elfoglalni?

Irén tovább érdeklődik.

– Öreg volt?

– Nem annyira. Nyolcvan körül.

– Hová kerül, aki meghal?

Ha Bandi fia itt volna, megrántaná a ruháját, hagyja ezt a halál dolgot.

– A fák mögött az a kis barna ház, látszik a teteje, oda. Ott lehet a hűtő.

Namma tájékozott, cseppet sem zavarja a téma, kilencvennyolc évesen számol minden eshetőséggel. Felkészült rá. Amióta bent van, tucatnyi halottszállítást látott. Csak a fémtepsi zörgése idegesíti, más baja nincs vele. Nem nyugtalanítja, inkább a kedve szerint van, hogy tudja, mi történik majd azután. Olyan egy kicsit, mintha a saját halálát szemlélné kívülállóként. Mintegy gyakorol. Hogy tudja, mi következik, ha eljön az idő, ne érje készületlenül.

Addig is sétál nagyokat a parkban, ha csak teheti, ott fogadja a látogatóit, meg egyedül is néha, elnézi a madarakat a fák csúcsán, azt is látja kilencvennyolc évesen, hogy galamb, vadgalamb, mutatja most is, jó ismerőse, ott szokott ülni a szomorúfűz legtetijén, elvan ott órákig, és ha elrepül, mert megéhezik, visszatér megint szemlélni. Van egy rigója is, most nem látni, de innen szokott előfutni a pázsitra simuló fenyőágak alól, mutatja, és ha szól hozzá, pí-pí-pí, azt szokta mondani, még közelebb jön, és kíváncsian nézi. Talán azt szeretné, ha szórna neki valamit, de mindig elfelejt hozni magával. Igaz, nincs rászorulva, kövér kukacokat fog magának, a mohával borított útszegély alól csippenti ki, azzal elröpül, talán fiókái vannak, azoknak viszi.

Szereti nézegetni a fákat, a téglakerítésre futtatott sűrű repkényt, úgy van nyírva, hogy alul egy méternyi vakolatlan téglafal kilátszik, arra terül rá a levelek tömött bozontja a kikunkorodó friss hajtásvégekkel, a gyeppen ágaskodó oszlopos tujákat, hallgatag óriásoknak látszanak, bölcsek és nyugodtak, mozdulatlan, szórt csoportban ácsorognak, végtelen türelemmel, jó nézni őket.

Innen szokott nézelődni legtöbbször, a bejárat melletti padon üldögélve, amikor elfárad a sétában, botját a karfának támasztja, vagy maga mellé fekteti a padra, hogy kéznél legyen. Nem kell rátámaszkodnia, néha meg is feledkezik róla, de jó, ha itt van a közelében. Biztonságot ad. Van járókerete is, nem használja, Irén szerint öreg napjaira tartogatja, ezen nevet, de nem veszi elő, egyelőre a bot is megteszi, mondja.

Széket hozok a folyosóról, Irénnel a feljáró párkányára ülünk. Együtt nézegetjük a fenyőket, a park díszfáit, és az otthoni kertben szedett eperet eszegetjük; a kert néhány százméternyire van tőlünk, akár az otthoni udvarban is üldögélhetnénk, csak akkor az öreg körtefára láthatnánk, van az is ilyen szép, meg hátrább a nyírfa fehér ágkoronájára, és mögötte fölsejlene a kert, és dombjáról, amiből most csak kóstolót kaphatunk, lecsurogna közénk az eper cukros illata.

Nem beszélünk róla, de tudjuk egymásról, hogy mindhárman az otthoni kertet járjuk gondolatban.

IPAROS KISVENDÉGLŐ

Pécs, Rákóczi út 24-26.

Tel.: 72/333-400, 30/9373-400

e-mail: info@iparoskisvendeglo.hu

www.iparoskisvendeglo.hu

Nyitva: Hétfőtől szombatig 11.30 – 22.30

Vasárnap 11.30 – 16.00

Három teremben 20-tól 60 főig
elkülönített rendezvény tartható.

Fischer János üzletvezető

• Étkezési utalványokat elfogadunk:

kék és piros színekben

Ticket Restaurant

Cheque Déjeuner

Sodexo Pass

• Üdülési csekket is elfogadunk

• Bankkártyával is lehet fizetni

Főétel rendelésekor gratisz jár egy adag húsleves metélttel!

Komlós Attila

Komlós Attila

Lengyelország – 1.

Zarándokhelyek Dél-Lengyelországban

Lengyelország nem ismeretlen a Hetedhétátár magazin hűséges olvasói számára, hiszen 2004 folyamán Dél-Lengyelország különleges vidékeit, városait mutatta be dióhéjban ötrészes sorozatunk. Akkori utunkat most folytatjuk, megismerkedünk lengyel barátaink hazájának lenyűgöző szépségű városaival, a Mazuri-tavak vízivilágával és a tengerparti területek életével. Elsőként két nagy múltú zarándokhelyre látogatunk: Kalwaria Zebrzydowska és Częstochowa lesz az úticélunk.

Kalwaria Zebrzydowska

Kalwaria Zebrzydowska híres zarándokhely az ország déli részén, alapítója és egyben névadója Michael Zebrzydowski, Krakkó kormányzója volt. A vallási komplexum 1602 óta működik. Középpontjában a barokk stílusú bazilika és a ferences kolostor áll, de különlegességét mégsem ez az egyébként figyelemreméltó épületegyüttes jelenti,

Kalwaria Zebrzydowska, az egyik stáció

hanem a környezetében, hat kilométer sugarú körben elszórtan megtalálható kis kápolnák, melyek Krisztus szenvedéstörténetének állomásait jelenítik meg. A kápolnák egy része a bazilika közelében helyezkedik el, de a stációk többsége a környékbeli erdők fái között bújlik meg. Az összes stáció végigjárása komoly erő-

próbát jelent, de a zarándoklat lényege talán éppen az, hogy a mindennapoktól elszakadva, olykor nehézségeket is felvállalva járjuk végig a kijelölt utunkat. A kálvária egésze a természeti és emberi értékek sajátos keveréke, a tájba illeszkedő építkezés egyedülálló példája, 1999 óta az UNESCO-Világörökség listáján szerepel.

A Warta folyó partján fekvő Częstochowa Dél-Lengyelország jelentős vallási központja, zarándokok ezrei látogatják évről évre, köztük jelentős a magyarok száma. Nem véletlenül, hiszen alapítói az egyetlen hazai alapítású szerzetesrend tagjai, a Pálosok voltak, története

Częstochowa, templombelső

a 14. századig nyúlik vissza. Nevezetessége a dombtetőn álló kolostorban elhelyezett Fekete Madonna kegykép. A kegykép körül az 1600-as évek végétől Magyarországon is kultusz alakult ki, a lengyelek függetlenségi harcai mellett a magyarok törökellenes felszabadító harcainak is jelképévé vált. 1683-ban Sobieski János lengyel király előtt Bécs felmentésére indult, elzarándokolt Częstochowába, hogy a Madonna védelmét kérje, pajzsára az ő képét vésette. Miután Bécsnél és Párkányánál Sobieski győzött, a kép „törökverő szimbólummá” vált. Ahogy a híres

Częstochowa szentképekről általában, úgy erről is készültek másolatok, Márianosztrán és Sopronbánfalván máig is élő búcsújárás alakult ki hatására.

A Fekete Madonna

A templomegyüttes két, egymással párhuzamosan elhelyezkedő, mondani sem kell, rendkívül gazdagon díszített templomból áll. A hátsó, kisebb templomban őrzik a Fekete Madonna kegyképet. A

A meggyógyultak mankói a templom falán

templomokat állandóan zarándokok százai népesítik be, köztük sokan a gyógyulás reményében látogatnak ide. A kisebb templom oldalfalát beborító mankók sokasága bizonyítja, hogy az eltelt évszázadok alatt igen sokan nyerték vissza egészségüket.

(A szerző felvételei)

Bandi András Pécs M6-M60-as köldöksinórja

Bandi András

Több mint hároméves munkálatok után 2010. március 31-én kerül sor a Pécs Budapesttel összekötő M6-M60-as tolnabaranyai (81 km-es) autópálya-gyorsforgalmi út átadására. A sajtó és pár érintett önkormányzat képviselői rövid bepillantást nyerhettek a munkálatokba, véleményt formálhattak a már 90%-ban elkészült műtárgyakról, építészeti remekművekről, egy olyan szemszögből, amire átadás után már nem kerülhet sor, hiszen akkor már a száguldozó járművek veszik át a főszerepet.

A fotók a geresdi pihenőnél, az „A” és „B” jelű alagutaknál, az épülő autópálya szakaszokon és a belvárdgyulai völgyhídnál készültek.

(A szerző felvételei)

Szarvas István Pécs és Magyar- ország közös ünnepe

Szarvas István

Páva Zsolttal, Pécs polgármesterével Budapesten beszélgettem a kulturális fővárosi ünnepség előkészületeiről, 2009 decemberében.

Polgármester Úr hogy áll a felkészülés a 2010-es kulturális fővárosi ünnepségekre?

Gondolom, főleg az építészeti munkákra kíváncsi. Ha ezeket vizsgáljuk kétarcú a helyzet, hiszen vannak a közterületeket érintő felújítások, ezek, noha szűk az időkeret és az évből

már nagyon kevés van hátra, ezek vélhetően elkészülnek. Mondhatom, hogy január 10-re, a nyitóünnepségre minden közterület készen várja a látogatókat. A másik fele az építészeti munkáknak a nagyberuházások, gondolok itt a koncertteremre a Zsolnay kulturális negyedre és a tudásközpontra. Ezek ügyében az előző években olyan késlekedés halmozódott fel, hogy azt nem lehet ledolgozni. Mindenesetre most ott tartunk, hogy ezek a nagyberuházások a következő év folyamán, előreláthatólag az év közepétől kerülnek átadásra.

Melyek a következő időszak legfontosabb feladatai?

Fel kell készülnünk a megnyitó ünnepségre. Szeretnénk, ha a 2010. január 10-i ünnepség, Pécs és Magyarország közös ünnepe lenne, hiszen hazánkat képviseljük e vonatkozásban. Úgy gondolom, hogy ez az előttünk álló legfontosabb feladat. Ez egy nagy kihívás. Szeretnénk, ha a jelenlévők és azok számára, akik tévén nézik az eseményt, egyaránt emlékezetes élmény lenne. Remélem, hogy jó lesz az időjárás, dacára a téli időpontnak.

Kikből tevődik össze a meghívottak köre? Gondolom a nagyköveteket is meg fogják hívni, akik Magyarországon teljesítenek szolgálatot? Mikor pár hónapja Montrealban jártam és találkoztam Vastagh Pál kanadai nagykövetségünkkel, azt mondta, hogy Dél-Amerikában nem nagyon tudnak erről a fontos eseményről.

Az igazság az, bármennyire is igyekszünk nagy hírverést végezni, mégiscsak európai eseményről, Európa kulturális fővárosáról van szó. Így más kontinensen nem annyira érdekes, bár remélem, hogy tévedek. Bevallom, még nem tartok ott, hogy pontos meghívott-listát tudnék Önnek mondani. Igyekszünk mindenkire eljuttatni a meghívónkat, a főbb protokolláris személyekhez és természetesen a magyar polgárokat is várjuk.

Van esetleg olyan személy vagy vannak olyan személyek, akiket érdemes külön kiemelni?

Talán kiemelném a fővédnököt, Plácido Domingót, aki elvállalta nagy örömünkre. Az ő személye emeli az esemény színvonalát. A meghívottak között lesznek a közjogi méltóságok, a magyar városok képviselői, Pécs testvérvárosainak küldöttei, az uniós országok nagykövetei, a többi kulturális főváros delegáltjai.

Örökmécs gyűjtődik sok-sok ember szívében

Töttös Sándor emlékére

Türelemmel viselt betegség után december 16-án Pécsen elhunyt Töttös Sándor, a Népművészet Mestere, Muharay Elemér-életműdíjas, a Magyar Kultúra Lovagja, a Jó Ember Díj 2. helyezette és számos szakmai díj és kitüntetés tulajdonosa.

Töttös Sándor 1939. május 24-én született Zengővárkonyban, neve összefonódott a szülőfalujával, melynek 70. születésnapján lett díszpolgára. Ebben a reformátusok lakta parányi magyar faluban szüleitől a paraszti élet becsületes munkáját, kitartását látta, tanulta. A templomban Fülep Lajos nagytiszteletű úr prédikációit hallgatta. Császár János tanító úr hazaszeregetre, örökségünk megbecsülésére, hagyományaink ápolására nevelte.

Édesanyja híres szövőasszony volt, tőle tanulta el a kézi szövést. Újraélesztette a régi textileken őrzött mintákat: a rozmaringost, a tikszömöst, ismét szöni kezdte a máig népszerű, divattá vált bodorvászna. Szötteseiért Gránátalma-díjat, Sárközi Nagydíjat, az Országos Szöttek pályázat I. díját kapta meg.

1972-ben mesterétől, elődjétől Császár János tanítótól megörökölte a Gyöngyösbokréta hagyományain újra szervezett Zengővárkonyi Népi Együttes irányítását, amelynek három évtizeden át, 2002-ig volt művészeti vezetője.

A hagyományörző együttes nagy sikereket ért el hazai és nemzetközi közönség előtt rangos fesztiválokon. Messze vidékekre elvitte Zengővárkony dalait, táncait, népművészetét, pompás viseletét. Mindezeket Töttös Sándor maga gyűjtötte össze, állította színpadra. Maga készítette a

viseleti ruhákat, kiegészítőket. Közel 500 táncos és több mint 100 zenész fordult meg az elmúlt évtizedekben a Zengővárkonyi Népi Együttesben.

1978-tól nyugdíjazásáig (1989) a Pécsváradi Művelődési Központ munkatársaként számos díszítőművészeti, néprajzi kiállítást szervezett, ötleteivel megújult a Leányvásárok programja. Szerzte az országban játszóházakban tanította a gyöngyfüzést, szövést és fonást.

2000 Virágvasárnapján a falu millenniumi ünnepén az alapítótól ő vette át az akkor megnyílt Míves Tojás Múzeum kulcsait, s majd egy évtizedig szerető gondoskodással ápolta és mutatta be a nagyközönségnek a tojásdíszítő népművészet összegyűjtött remekeit.

1970 óta hűséges társa, felesége, Hevesi Éva, egykori táncospárja mindvégig mellette állt, és biztosította számára a nyugodt háttérrel, amit ez az alkotómunkával teli élet megkívánt.

Töttös Sándor élete, az élet igenlése, mély belső bizonyosság arról, hogy élni jó. Személyiségének kisugárzása, bölcs humora, közvetlen emberi kapcsolatteremtő készsége ajándék volt mindazok számára, akik életútja során megismerhették.

Tanítványai, táncosai, zenészei, mindazok, akik tőle tanulták az élő népművészetet, hiányolni fogják ismereteinek gazdag tárházát.

A család, barátai, tanítványai, tisztelői december 22-én Zengővárkonyban kísérték végső nyughelyére.

Mindannyiunk számára többet hagyott, mint az emlékét.

Míves Tojás Múzeum
Zengővárkony

Szentiványi Árpád fotóművész (1920–2009) emlékkiállítása

Szentiványi Árpád nagyon készült erre a kiállításra – de a sors közbeszólt: nem érhet meg a 90. születésnapját és ezt a kiállítást.

Habozás - Szentiványi Árpád fotója

A világot bejárt fotóművész életének utolsó évtizedeit Kaposváron töltötte. A Somogyi Fotóklubnak meghatározó személyisége volt (1999-ig a vezetője). 1980 és 2008 között 75 egyéni kiállítása volt itthon és külföldön, ez a 76. már emlékkiállítás... A 90. születésnapjára tervezett kiállítás nélküle valósult meg, az eredeti helyszínen: a kaposvári Vaszary Képtárban, a Fő utcában. A január 6-án megnyílt kiállítás 17-ig tekinthető meg, hétfőtől péntekig 10 és 18 óra között.

Szentiványi Árpád

– Tóth Zsuzsa felvétele

Kamarás Klára

Kamarás Klára

Emlékeztető

Kinek apja nem azért állt a sorba,
hogy zsíros állást kapjon, s érmeget,
hanem mert hitt egy boldogabb
világban,
az ne tagadja meg az éveket.

Ha édesanyja mindig bízva, bátran
vallotta magát annak, aki volt,
most ne menjen köpönyegért a boltba,
s ne forgassa, ha nincsen rajta folt.

Ki állampénzen tanult nyelveket,
s diplomáján még fénylik a keret,
tudhatja jól, hogy mindennek van ára,

és megoldoztunk érte. Nem lehet
hogy megfakuljon az emlékezet.
Csak tiszta vizet öntsünk a pohárba.

* * *

Barátunk és szerzőtársunk, Kamarás Klára bekerült az Irodalmi Rádió 2009 legjobb szerzői közé: „3. helyezett: Kamarás Klára – az Irodalmi Rádió pályázatain elért sikereiért, kiforrott, érett művészetéért, gazdag nyelvezetéért, változatos mondanivalójáért”.

Karádi Kázmér

Szemlélődés

Álltam csendben,
S néztem,
Hogy merengenek a fények
A tó vizében.

Álltam csendben,
S figyeltem,
Hogy táncolnak az emlékek
A hullámok tengerében.

Álltam csendben,
S behunytam szemem,
Hogy ne lássam régmúlt
érelmek játékát
A tomboló szélben.

Ebla

Ebla

Apamea

Apamea

Roszafa

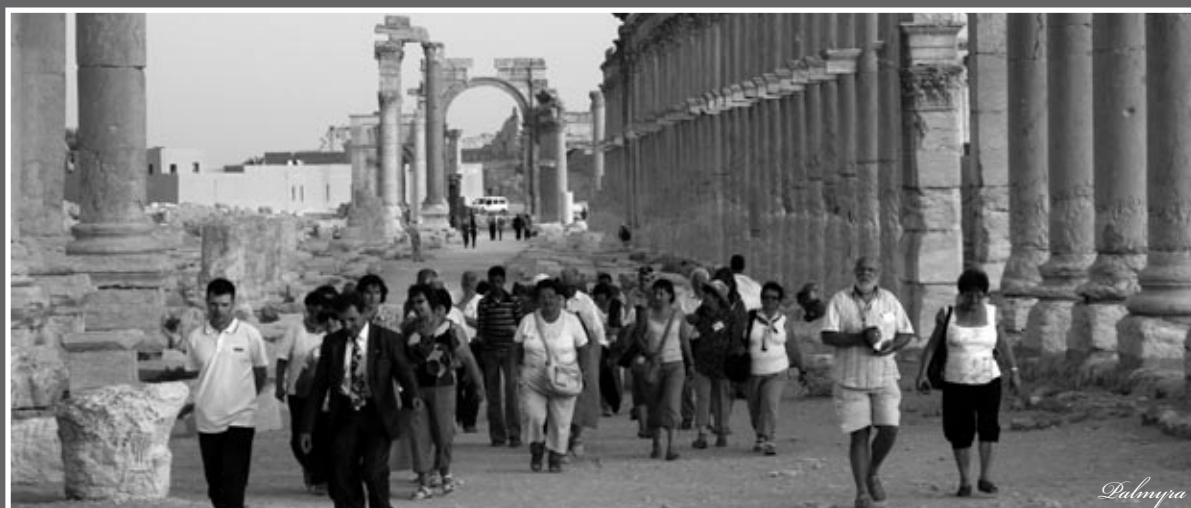

Roszafa

Palmira

Palmyra

Palmyra

Palmyra

Palmyra

Szíria ókori emlékei Tám László képriportja

A hazánknál kétszer nagyobb területű Szíria a Közel-Kelet egyik meghatározó országa gazdasági életével, történelmi múltjával és jelenével. Minden történelmi kor emléket hagyott az őskortól napjainkig maga után. Kézzel fogható emlékek bizonyítják minden kor magas kulturális színvonalát, a technika fejlettségét, a gazdasági és kereskedelmi élet fejlettségét.

Szíria keresztény kultúrája is nagy hatást gyakorolt rám. Damaszkusz keresztény emlékei, Szent Pál hatalmas kultusza, Maalula templomai, ahol még ma is beszélnek Jézus arameus nyelvén, Oszlopos Szent Simeon temploma, Krak des Chevaliers vára, és még sorolhatnám – az általam is látott szíriai keresztény emlékeket örök élményként őrzöm emlékezetemben.

A damaszkuszi nagymecsetben látható Keresztelő Szent János mauzóleuma, Aleppó nagymecsetében Zakariás sírja.

Képriportomban a régmúltat igyekszem Önök elé tárni. Ebla 7000 éves feltárt romjai még ma is impozánsak, a Szeleukosz által alapított Apamea korinthuszi oszlopai 1,7 km hosszúságban bámulatba ejt minden idelátogatót. Reszafa régen zarándokhely is volt, hiszen itt halt meg és temették el Szergioszt, a római csapatok tisztjét, aki nem tagadta meg keresztény hitét. Régen Szergiopolsz néven is ismerték a várost, amely püspökség is volt egy időben. Óriási vizet tároló ciszternái még ma is elismerésre méltók.

Palmyrát Kr. e. 2. évezredben Tadmorként ismerték. A hatalmas területen elterülő város korinthuszi oszlopaival, színházával, sirtornyaival, oszlopos főútjával, Baal templomával minden Szíriába látogató turista célpontja.

TÁM LÁSZLÓ

Palmyra

Palmyra

Videcz Ferenc

Üzenet

Üzenet (Tüskés Tibornak)

Elmentél. Nemrég még bölcs mosolyoddal idézted
Táltos idők emlékét: Pákolitzot, Kodolányit,
Élesztgetve zsarátnokait hunyt, régi tüzeknek,
Szorgos papként rakva az oltárt áldozatokkal.
Mind több szikrát juttattál minékünk, követőknek;
Vers-rózsánk szolgálja: a szent tűz el ne aludjék.
Csendben távoztál, lopakodva a Sors-lakomáról,
Mint ahogy éltél, másnak hagyva pogány evoékat.
Hízélgés nyálas koszorúit messzi hajítva
Tisztesség hamuját túrted csak hullni fejedre.
Távolodó lépted neszeit befogadja november
Színes szőnyege, úrnapi körmenetes szirmokként
Szórva falomb-kosarak tartalmát lábad elébe.
Várnak már odaát: Fodor András, Várkonyi Nándor,
Integet Illyés, Győző (Csorba), Lovász Pali bátyó,
Pákolitz, és csak az ég tudhatja szerét seregüknek,
S integetünk mi, a Testvérmúzsák asztala mellől,
Bárha sietsz, ők várhatnak még, kár a sietség!
Majd ha „Videczburg” lonc-lugasában borba borongok,
Emlékképed visszatekint rám nyári időben,
Egykori érintésedtől rönkasztalom élén
Eltöpreng a bogár, veled osztva a déli nyugalmat,
Elméláznak a szenderek is, lankad repülésük
Szónektárt szippantva virágfürt illata mellé.
S látom a pécsi diákot, az egykori nyurga, nyakigláb
Szöke kamaszt – aki voltam – verset falni Jelenkor
Szétnyűtt lapjairól. Mint hajdan Toldi, kívántam
Apródként szolgálni lovag-tollnok seregedben.
Elmentél. Fényéveket átszáguld repülésed.
Tudjuk, e lassult szívdobogás-üzenet sose képes
Érni nyomodba, de mégis előbb vagy utóbb utolérünk...
Kérünk, addig e pár sort tedd valamely dobozodba,
Melyben a hozzád írt levelek főt hajtvva pihennek.

Repkény

Polipkarjaimmal makacsul
fojtogatom
a semmit. Szatén leveleimre vért
csorgat
az ősz. Életesztendeig
hizlalt,
sörényi, epeszín bogyóim
tévedt
madárcsőröket fintorba
rántanak;
magvaim emészthetetlenül
gyötrik
zsigereiket. S a tintát is
felülírja
a guanó, melyből fehéren
kérkednek,
kőbe, aszfaltba erőszakos csírákat
lövellnek,
a betonvilág még élhető repedéseit
szondázzák.

Homo, a sapiens, szitkokkal
szaggatja
indáimat háza ótvaros faláról, tövem
metéli,
de gyökerem szilánkja
bennszakad.
Kinek-kinek ennyire telik. Ki
veszített,
ki a győztes? Én még ma mindent
újrakezek.

Mívesség

„Nem kunszt – mondja egy író hölgy – ha te hexameterben
Verseket írsz magyarul; erre valók szavaink!”
Kő is bőven akad, maradandót mégse faraghat
Más, csak a mesteri kéz. Rajta, gyerünk, bizonyíts!

Egy vén tengerész történetei

A téboly éjszaka csapott le ránk;
Őrszemünk rum- s álommámorba roskadt,
Nem vártuk vesztünk, mely mélységbe ránt,
Árboz roppant, kötelek foszladoztak,

Tarajos hullámsárcányok dühöngtek,
Sok próbált társunk örvény elsodorta,
Villámszekerce szelt át eget-földet,
Őrült madárként csapongott vitorla.

Ki nap mint nap fröcskölt sátán-imát,
Hörgő torokkal most Krisztust kiált,
Nyögve szólongat szenteket, Teremtőt,

Vérző homlokkal, szakadó inakkal
Küzdöttünk, rettegve: sosem jön nappal,
Szalmaszál-percből tákoltuk jövendőnk.

* * *

Gyászéjből fogant remény-virradat;
Úr asztalává simult ki a tenger,
Túlélők ajkán hív' fohász fakadt,
Térdre roskadtunk összefont kezekkel.

Hat nap alatt a rozszant, ócska teknő
Megújult; dolgoztunk szorgos-serényen,
Korbácsként ajzott mágnes-álomfelhő:
Kikötő, tüzes nők, grog-mámor, éden.

Petyhüdt vásznakkal vesztegelt a bárka,
Hevertünk, nóta, kocka, kártya járta,
Készletünk herdáltuk, s hol még a part!

Éhhalál-démon bomlott elmét forral:
Teremtőnk gyaláztuk tigris-gyomorral,
Könyörögve a megváltó vihart.

Rónaky Edit

Búcsú Tüskés Tibortól

(Balatonszántód, 1930. június 30. – Pécs, 2009. november 11.)

„Nem kelti föl se könny, se szó...” (Kosztolányi Dezső)

Rónaky Edit

„Hol volt, hol nem volt a világon egyszerű”, hogy a balatonszántódi vasutas kisebbik fia elindult világot látni – odahagyva a tavon tolongó felhőket, a tóparti köveket, távolodva a békák üngetésétől. Eljutott ide, Nagykanizsára, ahol úti tarisznyájába gyűjteni kezdte a kincseket: az elemi iskolai írás-olvasás tudományát, annak az irkának szépségét, melynek borítójára a régi kanizsai vár metszetét nyomtatták, a csúszkálást a Práter befagyott tócsáin, a halfogást zseb-kendővel a Principális-csatornán, a vasút-parti első szerelmes sétákat. Aztán meg a piarista gimnázium szellemiségét, a tudás, a fegyelmezett munka értékét, a Szomolányi tanár úrtól (Jelempítől) kapott rajongást az irodalomért – és figyelmeztetést mérték-tartó stílusra: „Kerüld a lila és illatos kifejezéseket!” Gyűjtött kincseket a környékbe szervezett kirándulásokon, cserkész táborokban is: népdaléneklést, tábortűzgyűjtést, főszakácskodást. Aztán ahogy ment-mendegélt, eljutott a messzi Fővárosba, a Tudás Várába. Ott sok-sok tudománnyal rakta meg izákját, hogy később Dombóváron, Pécsen, majd szerte az országban osztogatni kezdhesse másoknak: elsőként tehetséges gyermekeinek: fiának és lányának, aztán a rábízott diákoknak: tanórákon, szakköri összejöveteleken, irodalmi emlékek gyűjtésekor, a Csongor és Tünde betanításával és bemutatásával, karácsonyhoz közeledve betlehemes történetek felolvasásával – és mindazoknak, akik kezükbe vették írásait,

részt vettek irodalmi estjein, író-olvasó találkozójain. Mert a temérdek könyv, tanulmány elolvasása mellett nagyon sokat írt is a már felnőtté érő ifjú, nadrágját fényesre ülte, 77 íróttal elkoptatott. Ezt az állhatatosságot látva a Múzsza áthengerbucskázott fején, „Erika”-írógéppé változott, s ennek segítségével hősünk tovább folytathatta írói munkáját, folyóiratot szerkeszthetett, könyvsorozatot indíthatott. Mikor másutt elsötétedtek az ablakok, az övé még világított, s alig pitymallott, ő már kopogtatta írógépét. Vándorlását is folytatta, járta a Pannon Föld tájait, hétmérföldes csizmája elväsott, de útján sok szépet és tanulságosat látott, mindig tiszta forrásból ivott, jó néhány bölcs öreggel találkozott, s köszönt nekik illendően. Volt, aki így fogadta köszönését: – Szerencséd, hogy öregapádnak szólítottál, bevezetlek a szellemtörténeti tudományok birodalmába! Más meg ezzel biztatta: – Jó, hogy én kerültem az utadba, míves grafikák jutnak majd kezemből könyveid címlapjára!

Tüskés Tibor fia jól sáfarkodott a rábízott talantomokkal, megsokasította őket, és adott belőlük mindenkinek, aki vágyott az értékre, a minőségre. Tartást, emberséget, hitet lehetett tanulni tőle. Pedig hány-szor

kellett csatát vívnia a Hétfejű Sárkánnyal, de azért akadt szellemi Barát és segítő Jó Tündér is az útján.

Tám László felvételei

Életemnek nagy ajándéka, hogy első pécsi tanítványai, majd barátai közé tartozhattam. Mindig két marékkal kaptam tőle az igazgyöngyökből. Aztán követtem őt az irodalom, az anyanyelv, a nemzeti történelem gyöngyszemei továbbadásának útján, és közben tudtam, hogy mindennek indulása Kanizsára vezet vissza, ezért mondok most itt köszönetet érte.

A mesebeli fiúnak megöszült a haja, lába is megfáradt. Most elindul utolsó útjára, de kincseit itthagya nekünk. Egy tőle kapott verseskötetből Sepsy Judit néhány sorával szeretnék búcsút mondani:

„Mágikus varázsod
túléli halálad.
Távoli férfiakat, nőket,
összetartja a téged
szeretőket.”

Drága Tüskés Tanár Úr, szeretett Tibor Barátom, ne legyen nehéz Neked a föld!

(Elhangzott Nagykanizsán,
2009. december 8-án.)

Tüskés Tiborról, immár múlt időben

Többször megfordultam társaságában, bár lehet, ezek a találkozók, annak idején csak számomra voltak fontosak. Ha jól emlékszem első találkozásunk az amatőr költők és írók pécsi csoportjának összejövetelén esett meg. Szerényen, halkán mondtam véleményem a felolvasott zsenyékről. Egyre odafigyelt: senkit sem bántson meg. A csoport vezetője előre figyelmeztetett bennünket, hogy ha van valakinek Tüskés-könyve, hozza el azt dedikálásra.

Nekem volt egy, amiben a szülőföldjéről, a Dunántúlról vallott imígy: „A szülőföldet nem mi választjuk, szerencsés esetben a szülőföld választ minket. Úgy, hogy családot, otthont, anyanyelvet ad, fölnevel, beleköt a világba. Ebben az értelemben egy fővárosi, ötödik kerületi bérház épp úgy lehet szülőföld, mint egy kis falu vagy egy magányos őrház.”

Évekkel később a pécsi Magyarok Házában egy határon túli gyermeklapok szerkesztőinek tiszteletére adott vacsorán találkoztunk újra. Együtt nótáztunk. Mindenkihez volt pár jó szava. Dicsérte a Hetedhétátharban megjelent írásaimat, biztatott, csak folytassam. Első, és mindaddig egyetlen kiadott verses-prózás kötetemet szí-

vesen fogadta. Pár hét múlva egy rövid levélben írt róla „kritikát”. Csak a jót emelte ki. Ő így kritizált.

Novemberben a kisebbik fiam arra kért, „kaparjak elő” valahonnan két dedikált könyvet, mert be kell vinnie irodalom órára. Talán egy jó jegyet is kaphat így a szorgalmas munkája miatt. Mit meg nem tesz az ember a gyereke miatt? Gondolkodni kezdtem. Van egy Kányádi verses kötetem, no meg egy Tüskés, világosodtam meg rövidesen. Már csak elő kellett bányászni a könyvespolcra.

– Mondd, Bálint, ha kortársak, akkor is jók?

– Persze, apa. Mindegy.

Egy csütörtöki napon vitte be a két kötetet az iskolába. Aznap este tudtam meg, Tüskés Tibor sajnos már nem kortárs.

Tüskés Tibor egy Hetedhétátharos összejövetelen (bal oldalon felesége, Anna, jobb oldalán Tamás László)

BANDI ANDRÁS

Winkler András

Könyörgés

Holdgyerek

Terhes a Hold,
egyre hízik,
egész éjjel
abban bízok,
hogy fiú lesz,
vagy leány,
karcsú Újhold
hajnalán.

Könyörgés

Ó gyere vissza gondolat,
kapsz tőlem tejet, vajat,
s ha részeges vagy konyakot,
a barátod nem hagyhatod
üres papírra dőlve.

Pro Gömör-díj Lenkey Istvánnak

Elismerés a szülőföldtől

Tartalmas, igen jól szervezett konferencián emlékeztek meg „Gömörország” hírneves költőjéről: Tompa Mihályról, a tiszteletére megalakult Emlékbizottság 50. évfordulójáról és a Holló László Galéria 15 éves fennállásáról Putnokon 2009. november 20-án. Tamás Barnabás polgármester köszöntője után elhangzottak Tompa Mihály költeményei, megzenésített versei; hazai és szlovákiai neves előadók értékelték a lelkész-költő sokrétű munkásságát.

E színvonalas rendezvényen szerzőtársunknak, *Imolay dr. Lenkey Istvánnak* – Gömör szülőlténe – *Pro Gömör-díjat* adott át szülőföldje kultúrájáért végzett kiemelkedő munkája elismeréséül a dí-

jat alapító dr. Ujváry Zoltán professzor. Majd – többekkel együtt – átvehette É. Kovács Lászlótól, a Tompa Mihály Emlékbizottság elnökétől a Tompa Mihály-plakettet és emléklapot.

Dr. Ujváry Zoltán professzor emeritus átadja a Pro Gömör-díjat Imolay dr. Lenkey Istvánnak

Az esemény zárásaként a résztvevők megkoszorúzták Tompa Mihály szobrát a szomszédos Kelemérben.

Tóth Károly kiállítása az Országos Széchényi Könyvtárban

Barátunk és szerzőtársunk, Tóth Károly, aki pár éve Pécsről Budapestre költözött, de nem szakadt el a Hetedhéthatáros társaságtól azóta sem, ismét megörvendeztetett bennünket: 2009. november 13-tól ez év január 9-ig volt látható a kiállítása Budapesten, az Országos Széchényi Könyvtárban, továbbá decemberben megkapta a Magyar Fotóművészek Szövetsége Életműdíját.

Régi üvegek – Tóth Károly fotója

Az 1927-es születésű fotóművész képei több múzeumban, közgyűjteményben is megtalálhatóak, így Kecskeméten a Magyar Fotográfiai Múzeumban, a

kiskunhalasi Thorma János Múzeumban, valamint a Kiskunhalasi Művelődési Központban.

Az OSzK-ban megrendezett életműkiállítást követően a művész teljes életművét a Fénykép- és Fotóművészeti Tár Jelenkori Fotóművészeti Gyűjteménynek ajándékozta.

A kiállítás-megnyitón Szamódy Zsolt, a Magyar Fotóművészek Szövetségének elnöke méltatta Tóth Károly munkásságát, majd Tóth József „Füles” fotóművész nyitotta meg a kiállítást: megnyitójában Tóth Károly szerénységét említette, aminek következtében a szakma is igen kevésbé ismeri az ő munkásságát. Ezek a fotók a felfedezés erejével hatnak a művésztársakra is; őt magát például a téli Pécsről készített képek költőiségükben egyenesen Breughel hasonló műveire emlékeztetik.

Tóth Károly képei még mind fekete-fehérben készültek, s alkotójuk a labormunkákat is saját kezűleg végzi, tehát a képalkotást az utolsó mozzanattig kézben tudja tartani. A mai filme-

sek és fotósok nagy része vallja, hogy a fekete-fehér a fotópapíron az egyik „legszínesebb” ábrázolási mód, hiszen a fények és árnyékok tónusos megjelenése külön üzeneteket képes hordozni. Ezek a felvételek is azt mutatják, hogy alkotójuk harmonikus személyiség, aki a világot megértő szeretettel szemléli, érzékeny a látvány finomságaira, és ezekről magas művészi szinten tudósít.

* * *

Tóth Károly a Magyar Fotóművészek Szövetsége éves közgyűlésén 2009. december 12-én vette át a Szövetség Életműdíját. Rajta kívül 2009-ben Kunkovác László kapta meg a díjat. Az esemény különlegessége az volt, hogy a közgyűlésnek a budapesti Országos Széchényi Könyvtár adott helyet, ahol éppen Tóth Károly kiállítása is látható volt. (Tóth Károly 1958-ban részt vett a Magyar Fotóművészek Szövetsége pályázatán, melynek első díjasa lett. 1959-ben nyert felvételt a Magyar Fotóművészek Szövetségebe.)

Tóth Károly

Bányai Tamás (Észak-Karolina)

Úri negyed (részlet)

Plangár mama a zsinagról akart levenni egy száraznak vélt alsóneműt, és unokáját kérte meg, engedje le a fregolit. A gyerek ügyetlennek bizonyult, a kampóról lekasztott kötél kicsúszott a markából. A nedves ruhákkal telített fregoli a nagymama nyakába szakadt.

A robajra a konyhába csődült az összes lakó – Lübkénét kivéve, aki éppen dolgozott –, s egy másodpercig mindenki dermedten nézte Plangár mamát, amint kétségbeesetten igyekszik kikászálódni a nedves ruhák alól.

Plangárné Lujza ocsúdott fel először a dermedtségből, ám ahelyett, hogy anyósa segítségére sietett volna, a mellette álló Mazuránéra támadt.

– Nem tudta megvárni, míg a mi ruháink megszáradnak? Láthatta, hogy túl sok lesz a fregolin és le fog szakadni. Tessék! Most nézze meg, mi történt!

Gizike mentegetőzni akart, de Mazura úr megelőzve őt a védelmére kelt.

– A fregoli nagyon is jól bírja a ruhákat. A maga fia engedte nagyanyja nyakába a mosott holmit – mondta higgadtan, a fregolikötél akasztója mellett megszeppenve álldogáló Józsikára mutatva.

Plangárné, még mielőtt a fiára fordította volna tekintetét, észrevette Herbertet a konyhaajtóban.

– Te meg, aki mindig minden lében kanál vagy, miért nem segítettél Józsikának?

– Nem is voltam a konyhában – védekezett Herbert. – Ha meg ilyen nagy mamlasz, minek nyúl hozzá? Vagy miért nem maguk segítenek Plangár mamának? A maguk anyja.

Plangár Béla felhorkant.

– Fogd be azt a nagy szád! – lépett fenyegetően Herbert felé.

– Maguk felől akár fel is fordulhatna – felelt vissza Herbert, mitsem törődve a rámeredő döbönt arc kifejezésekkel. Nem tudta, igazsága ez vagy sem, ám egyszer hallotta félfüllel az öregasszonytól, amint az maga elé morogja: a menyem felől akár el is patkolhatnék, még örülne is neki. Ha az öregasszony mondta, nyilván így is van.

Mazurák a sarokba húzódtak a kitörni készülő vihar elől. Józsika ellépett a fregoli kötelétől az anyja mellé. Plangár mama még mindig a nedves ruhák súlyával viaskodott. Herber a konyhaajtóban állt dacosan és mozdulatlanul.

Plangárné Lujza pulykavörössé vált a felháborodástól. Férjének szólásra nyílt szája tátva maradt. Előbb mereven bámult a gyerekekre, aztán csak megmozdult, mégsem tűrhette, hogy egy kölyök ilyen tiszteletlenül beszéljen az anyjáról. Megpillantva egy gunyorosnak vélt mosolyt Gizike szája szegletében, hangot is adott megbotráncolásának.

– Ide figyelj, te isten átka! – keze már lendült is a nyaklevesre, amikor az öregasszony felnyögött a ruhák alól.

– Segíteni kéne – javasolta Mazura úr bátorlatlanul. Szavainak jelentőségét Herbert fogta

fel leghamarabb. Egy szemvillanás alatt a falnál termett, s erőlködve bár, de felhúzta a fregolit, majd rögzítette a kötél végét a kampóhoz. Cselekedetével akaratlanul is elkerülte Plangár Béla bősztámadását, akinek figyelme most az anyjára összpontosult.

– Jól van, mama? – kérdezte hirtelen támadt aggodalommal.

Odalépett az öregasszonyhoz, hogy segítségére legyen, ha kell. Plangár mama azonban eltolta magától a feléje nyújtott kart, saját erejéből tápáskodott fel.

– Nem történt semmi baj – mondta valamegyest megilletődötten.

Megtapogatta magát, hagyott-e fájdalmas nyomot a fregoli.

– Még jó, hogy nem törte ki a nyakát!

– Egyszer majd az is bekövetkezik, csak legyetek türelemmel.

Mazuráné megérezte, hogy a társalgás kedvezőtlen irányba halad.

– Gyere, neked készülődöd kell – figyelmeztette férjét, miközben már húzta is kifelé a konyhából.

Az öregasszony visszakászálódott a tűzhely melletti hokedlijére.

Plangárné Lujza bezavarta fiát a szobába, majd férjével együtt követték a gyereket. Herbert is jobbnak látta eltűnni a konyhából, ahova csak később, hazatérő anyja szörnyülködő hangja hallatán tért vissza.

Amikor Lübkéné fáradtan megérkezett, alig akasztotta fogásra kabátját és lépett a konyhába, Plangárné Lujza rohant ki szobájukból.

– Nevelje meg a fiát! És örüljön, hogy lefogtam a férjem kezét, mert ő aztán alaposan felpofozta volna, ha nem állok elébe.

Lübkéné elsápadt, lélekben a legrosszabbra készítette fel magát.

– Mit csinált már megint? – kérdezte halkan, előre félve a választól.

– Nem tudom, honnan szedte – fogott mondkájához Plangárné

Lujza –, de csak magától hallhatott ilyen szörnyüségét.

– Szörnyüségét? – hüledezett Lübkéné. – Az isten szerelmére, mégis mit?

– Hogy én az anyósom halálát kívánom.

– Hogy mit kíván? – kérdezte Lübkéné elképedve.

– Jól hallotta.

– Jaj, istenem! Ez nem lehet igaz!

Herbert ekkor jelent meg a konyhaajtóban. Amint Lübkéné meglátta fiát, a felháborodástól elvakultan odalépett hozzá és lekevert neki egy pofont.

Herbertnek sejtelve sem volt, mi váltotta ki ezt a váratlan haragot.

Ám az anyja máris előrukkolt a magyarázattal.

– Hogy volt merszed ilyesmit mondani?

– De anya! – kapta fel fejét a gyerek dacosan. A pofonhoz kapcsolt anyai számonkérés eszébe jutatta, mitől háborodott fel Plangár Béla is. Ki akart állni igazsággal, csakhogy feltárult a

konyhára nyíló cselédszoba ajtaja, és zsírfoltos pongyolában, vállára eresztett hamuszürke hajjal, szeméinek rosszálló pislogásával megjelent Plangár mama.

– Mi folyik itt? – kérte számon a jelenlevőktől. – Mi bajuk van már megint azzal a gyerekkel?

Menyére nézett, annak biztos tudatában, hogy ő lehet okozója a patáliának.

– Tudja azt maga nagyon jól! – replikázott Plangárné Lujza. – Vagy talán nem hallotta maga is, mit mondott ez a pimasz kölyök? Hogy én magát hova kívánom.

– Mindig tudtam, nincs sok eszed – mondta Plangár mama halkan. – Tán csak nem veszed komolyan, ami véletlenül kicsúszik egy gyerek száján? Hallanak valamit, amit nem értenek vagy félreértenek, aztán mondják tovább, anélkül, hogy tudnák, miről is beszélnek.

Legyintett. Karjának mozdulata afféle bölcs megnyugtató volt, így is el lehet rendezni a világ zavaros dolgait. Aztán Lübkénéhez fordult.

– Maga se rontson rá úgy a gyerekekre, még akkor se, ha a magáé. Mit gondol, mi hány pofont érdemelne, ha minden elszólásunkért kijárna?

Lübkéné zavarba jött. Most, hogy valaki kiterjesztette védőszárnyait fiára, égette kezét az elcsattant pofon. Motyogott valamit, ami éppúgy lehetett a hallottak elismerése, mint egy nehezen feltörő bocsánatkérés. Lehorgasztott fejjel megfordult, átkarolta Herbert vállát, és húzta magával a szobájukba.

Aznap este anya és fia nem beszéltek egymással.

Herbert a sarokba kucorodott, a cserépkályha mellé. Időnként az anyjára sandított, várva, hogy az megszólaljon. Nem akart mentegetőzést hallani, bocsánatot meg – isten ments! Az nem a felnőttek szokása, még akkor sem, ha nincs igazuk. Valamit mégis, amire válaszolni lehet. Aztán majd szó szót követ és szép lassan minden elsimul.

Anyja azonban hangtalanul meredt maga elé a megkopott karosszékekben. Ott ült egész este szótlanul, még akkor is, amikor Herbert egy félénk jó éjszakáttal bebújt az ágyba.

Az asszony ekkor odalépett az ágyhoz, lehajolt és homlokra csókolta fiát. Aztán ő is lefeküdt. Elalvás előtt imádkozott. Hosszan tartó és zavaros imája végén elsutogta az áment, majd hangtalanul sírni kezdett. Nem hitte, hogy isten mindenért megbocsát.

* * *

Az Úri negyed című alkotásával Bányai Tamás elnyerte a budapesti XIII. kerületi Irodalmi Díj díját 2009 decemberében

Mentor Életműdíj és KÓTA-díj Pécsi Gézának

Első alkalommal adták át 2009. november 23-án a Magyar Tudományos Akadémián „Az Év Mentora Díj – 2009” elismeréseket. Szakmai főtámogatói között szerepel a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Innovációs Szövetség, fővédnökként pedig Oláh György, Nobel-díjas kémikus. A díjat a Mentor Magazin hirdette meg, valamint együttműködő partnerei, az Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesülete, a Független Pedagógus Fórum, valamint a Tanárképzők Országos Szövetsége annak érdekében, hogy az oktatás-nevelés-képzés valamennyi szinteréről megtalálja azokat a tehetséges, kreatív, innovatív pedagógusokat, akik az új kor új nevelői eszményét testesítik meg.

Pécsi Géza zenepedagógus (Pécs) Mentor Életműdíjas lett. Pécsi Géza az iskolai énekzene oktatás elkötelezett újrateremtőjeként, a Kulcs a muzsikához komplex művészeti-zenei pedagógiai programcsomag megalkotójaként és a közös éneklés örömeinek ihletett mestereként kapta a díjat. Még ketten részesültek ebben az elismerésben: Tolnai Gyuláné tanítónő (Boldva) és P. Jáki Sándor Teodóz bencés tudós tanár, karvezető (Győr).

Az Év Mentora díjat Kovácsné dr. Nagy Emese általános iskolai igazgató (Hejőkeresztúr), Lengyel István művésztanár (Dunakeszi), dr. Vida József főiskolai docens (Eger) kapta.

* * *

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége díját, a KÓTA Díjat 2009. december 16-án adták át Budapesten. Pécsi Géza tanári kategóriában lett KÓTA Díjas. Idézet az indoklásból: „Gazdag élete során Siklóson, Komlón, majd Pécsen tanított, ahol a Szakmunkásképző Intézetben 200 tagú vegyeskört szervezett és országos sikereket ért el. 1986–92 között kutató munkát végzett az egyetemen, ennek eredménye a „Kulcs a muzsikához” című tankönyvsorozat CD melléklettel, amely szinte valamennyi magyar iskola zenei pedagógiai programját segíti azóta is.”

Trebbin Ágost Találkozásom a gráciákkal

Készséggel elismerem, hogy a cím némely előzetes magyarázatra szorul.

Sajnálattal közölhetem, hogy a három, lenge ruházatú, karcsú nőalakkal nem a szentpétervári, Néva parti csodálatos palotában, az Ermitázsban találkoztam, ahol Antonio Canova fehér márványszobra ejti ámulatba a látogatók hatalmas táborát.

Sőt nem is a képzelet szárnyán tettem vilámlátogatást a mitológiában. A báj, a kellem, a jóság, a termékenység istennőinek bizonyára kellemesebb elfoglaltságuk is akadt annál, hogy egy nem túlságosan fiatal magyar nyugdíjossal randevúzzanak.

Nem folytatom tovább a valóságtól nem kis mértékben elrugaskodott eszmeifuttatásomat.

A tények ezzel szemben nem ilyem misztikusak.

A „Hetedhéthatár” című újság hasábjain a nyár folyamán egy rövid cikkben emlékeztem meg a „Magyar Telefonhírdő és Rádió Rt” 1929. évi első vidéki rádióközvetítéséről, amelynek helyszíne a híres pécsi bádógosmester, Zetényi Csukás Zoltán székői szölege volt.

Írásom megjelenése után néhány nappal örömmel olvastam L. Csépanyi Katalin szerkesztőasszony e-mail levelét, amely szerint tájékoztató, hogy cikkemmel kapcsolatban megkereste őt a bádógosmester unokája, Csuka Zoltánné Dr. Zetényi Csukás Eszter.

Természetesen nem mulaszthattam el a váratlan szerencsét. Felvettem a kapcsolatot én is Csukás Eszterrel. Előzetes megbeszélésünk után egy szép verőfényes szeptemberi napon felkerestem Balaton közeli házában.

Fénytől hunyorgó szemmel léptem be a kicsit múzeumra emlékeztető szobába. És egyszer csak előttem állt a három grácia...

Az ő történetük sem mindennapi.

Először is ismerkedjünk meg az alkotóval, Zetényi Csukás Zoltánnal.

A hajdani nemes Csukás család leszármazottai a 19. század végére már nem voltak módos, tehetős emberek. Zetényi Csukás Zoltán édesapja Almáskeresztúron volt tanító. Ő azt szerette volna, hogy igen tehetséges, de egyben romantikus lelkületű fiából úriember legyen. Eleinte úgy látszott, derék tisztviselő válik majd belőle, de az élet mást tartogatott az ifjú számára. A karrier szerzés útja a Ludovika katonai akadémiára

vezetette. Hamar kiderült, hogy az ifjú Csukás nem vágyik Mars isten babérjaira. A második évben a szülői akarat ellenére otthagya az akadémiát és Olaszországba szökött.

A lelkiekben gazdag, de pénztelen fiúra néhány napok vártak. Nyomor és megpróbáltatás teli hónapok után végül is egy szobrászműhelybe került. Itt ismerkedett meg a klasszikus művészettel, ám hajlami és tehetsége a fémszobrászat felé irányították.

Kik voltak a mesterei? Sajnos erre soha sem derült fény.

Az 1880-as évek elején visszatért Magyarországra, és Pécs városában Kummer András bádógosmestertől szakmát tanult. Felszabadulása után európai vándorútra indult.

Önálló iparosként 1886-ban kezdett el dolgozni Pécsen, ahol megalapította az ország Első Ornamentikai cégét.

És a durva, lelketlen fém az alkotó keze alatt életre ébredt. Szobrai, stukkódíszei, arabeszkjei, stilizált növényi motívumai egy-egy más dimenziójú, fantasztikus világot varázsoltak az emberek ámuló szemei elé.

Sorra születtek nagyszerű alkotásai, melyek közül kiemelkedett a „Három grácia” c. műve.

A roppant hatásos, 172 cm magas műalkotás háromféle fémből (cin, vörösréz, ón), sajátos technikai eljárással készült. A mester ezen alkotásával több jelentős hazai és külföldi kiállításon is komoly elismerést vívott ki. Úgy volt, hogy a szobor a Pesti Színházhoz fog kerülni, de a mesternek nem volt szíve megválni tőle.

És mi lesz a gráciák sorsa? Megítélésem szerint ott lenne a helyük Európa 2010. évi Kulturális Főváros, Pécs valamely impozáns középületének csarnokában.

Zetényi Csukás Zoltán és alkotása méltán lehetne városunk egyik díszje és egyben kulturális vonzereje is. Talán még egyszer erre is sor kerül...

A három grácia

Könnyen, gyorsan szerelhető, szállítható garázsok, tárolók, felvonulási épületek, csarnokok, horgászházak, raktárak színes trapézlemezből

Alapár: 240 ezer forint + áfa

Érdeklődni lehet a 72/447-760 és a 06/30-271-9446 telefonszámokon

A mintadarab megtekinthető:

Pécsen a Kanyar u. 22. szám alatt,

Mohácson a Szőlőhegy,

Csencsevár u. 5-9. szám alatt.

Prim Péter

Szívszakok

Már gyerekkoromban észrevettem, hogy minden egyes évszakban másféle érzés van bennem. Más ritmust, más dallamot ver a szívem. Ahogy minden évszaknak más a hangulata, úgy az emberben is más a bizsergés. Ezek a szívszakok. Iskolás-ként, ha eljött a nyár első napja, rögtön a szabadság érzése öntött el. Az élet szabadsága, ahogy mindent megtöltött hirtelen. A nap erősebben sütött, és a fecskék olyan vidáman és sebesen röpködtek, hogy a pusztá látványuk örömet okozott. Ilyenkor tetőzött az a boldogság, ami a tavasz első rügyeivel kezdődik. Amikor a hóvirág kikandikál a hó alól. Úgy éreztem nyáron minden lehetséges. Azóta minden nyár tartogatott valami addig elképzelhetetlen kis csodát az életemben. Nyáron jutottam el a legszebb helyekre. A nyarak a szívemben még fényesebbek és melegebbek, mint a szememben. Az évnék ebben a szakában érzem az életemet igazán teljesnek.

Az ősz nem kezdődik olyan hirtelen, mint a nyár. Sokkal átmenetibb. Néha csak arra figyelünk föl, hogy hűvösebbek az esték, rövidebbek a nappalok. Milyen beszélő név az ősz. Az őszi szívszak inkább az ősüléshez hasonlítható, az öregedéshez. Lassabb, megfontoltabb, nyugodtabb, mint a nyár. Elmélkedésre és emlékezésre a legalkalmasabb időszak. Sétálni az ezerszínű avar lepte parkokban. A fecskék csivitelése helyett a rigók fészekrakása adja az aláfestést, ahogy a levelek között keresgélnek. Ősszel a nyugalom szétárad minden porcikámban. Ősszel születtem. Minden ősszel számot vetek eddigi életemmel. Ez a szakasz a nyugalomé, és az emlékezésé. Előkészít minket a következő, fagyos, hideg, kopár időszakra.

Minden télen meghal egy kicsit a világ. A fák lombja lehull, a tavak befagynak, a hegyek tiszta fehérbe öltöznek, az állatok elköltöznek vagy alszanak. Mi, emberek pedig lehajtott fejjel, összehúzott kabátban sétálunk. A szívek is egy csöppet megfagynak. Aztán a kandalló tüze mellett, vagy egy gyertya fényénél olvasztjuk fel megfagyott részeit. Télen ünnepeljük a szeretetet. A téli szívszak ellentmondásos. Keserédes. Az alvó világ látványa egyben szomorú és gyönyörű. Már a rigók főtérését sem hallani, csak a szürke égen keresztülrepülő nehézkes, fekete varjak káromgása visszhangzik. Magányos hőemberek állnak kopott zománcozott kalapban, peckes répaorral és bárgyú szénmosollyal. De az ő fagyos mosolyuk sem tart örökké. Az olvadással a szívek is felengednek. Érzik hogy ébred a világ. Erősebb és gyorsabb ritmusba kezd a szív zenéje, amint hangos kacagással megérkezik a tavasz.

A legvidámabb és legszebb szívszak a tavasz. Az újakezdés, újjászületés érzését hozza magával, a természet összes színével együtt. A világ nyújtózkodva megmozdul, lesöpri válláról a havat. A napból közben melengető napsugarak képében áramlik a szívekbe a szerelem. A madarak dalolva visszatérnek, az állatok felébrednek és az emberek szívüket, kitarják egymás felé. A legszebb érzések egyike szerelmesnek lenni. A szív olyan hevesen ver, hogy az ember egész teste beleremeg. Olyankor a szív átveszi az irányítást minden felett. A lábak arra mennek amerre a szív, akarja. A száj a szív szavát mormolja, a szemek pedig azt látják, amit a szív. Szeretem a

Fiatalok oldala

tavaszt, mert azt érzem, olyankor mindent előlről kezdek. Bár őszintén minden évszakot szeretek, és minden évszak által keletkezett érzést kedvelek. Szeretem a nyár ízét, a tavasz illatát, az ősz hangját és a hófehér telet. És szeretem, hogy mindezt érezhetem a szívemben is, ahogy senki más.

Lazarev Oleg Alekszandrovics

Krónikus krónikássá

Álmaim üzennek, gyötörnek
Éberséggel össze-összenéznek
Nem emlékszem, ha ébredek
Pedig értelemmel teli tények.

Ó atyáim, testvérek, angyalok!
Küldjétek meg az örök emléket,
Vésődjön tudatba az, amit akartok,
Maradjon bennem, hogy egész legyek.

Várom töletek a tudást, – ez az élet,
Köszönöm, s akarom, épp ezért élek,
Csupán egy jelet másnap, ennyit kérek,
Villámot testembe, hogy örökké égiek!

Lángomban egyetlen egy jéghideg percet,
Amelyben újra elragadom, írok és tudom
Azt, hogy éppen mi az akarat, s mi szentet
Tehetek azért, hogy áldott legyen a karom.

Csupán ennyi, egy elemet, egy égi horgot,
Mely belém akadva tépje ki azt a csontot,
Ne kímélje koponyámat, emelje meg lábam,
Nem félek tőle(tek), nem félek a magasban.

Áldom azt, hogy itt vagyok, hogy álmodom,
Tisztelet és szeretet, életben vagyok értetek.
Miért? Azért, mert tudom mi az otthonom.
Kérek, kérek, nem sokat, egy tiszta üzenetet.

Lemondok! Eldobom minden mocskomat!
Egy botot, s egy kezét – mutassa az utamat.
Talán egyetlen szó, vagy csupán egy mondat
Őrizze ép testemben a már készen álló tudat.

Felejték sajnos, forog sok értelmetlen indulat.
Nyugalom, mérséklet, és béke lesz a társam,
Eltépem a piszkosan zajos, hazug lapokat,
Írnokotok leszek, tiszta lap felett a tollam...

Szerkesztőségünk várja fiatalok rajzait, verseit,
írásait a következő címen:
7614 Pécs, Pf. 59. • e-mail: hethatar@t-online.hu

Francois de la Rochefoucauld gondolata		Zúr	Hűvös	Udvariati- lan meg- szólítás	Nem ezt Bőrbe- tegség	Ritka női név 5	Erre épül a ház A 3 test- őr egyike	Lám	...Izidor nyom- dász Nitrogén	Egyik kromo- szóma
		1						Eszter fele	Kérdő- szócska Oxigén	Elektron Végtelen árok
2	Ádáz			Félbe Kicsinyítő képző		Hajós vödör Zavaros áldás		Pop-éne- kesünk Kevért hit		
Kórház jele	Mace- rálja						Társasá- gunk Pest m-i település	Halom hangzói	Azono- sak	Szolm- hang Szén vj.
Haza	Győztes	Állam Af- rikában Északi váltópénz				Küzde- lemmel elér				
Megye- székhely Lóhangot utánzó			Ugró- deszka	Csendes csók Személye		Ló- biztató Matat				Kén vj. Észak Nemes- kedő
					Zavart Ákos Ruhát tisztít		Nem idevaló személy	Vég a ringben	Zérus	Fülbe mond Csendes szeg
		Sugárjel Hata- lom alá kerítés		Alsó ta- gozatos Határ- érték						Határo- zórag Ballagok
Bajor... színész		Sp-fr. ze- neszerző Ajánlott- jel				Hamvadó parázs	Idő a fiziká- ban	Szolm- hang Sivatagi hajó	Kenő- anyag Választás jelzője	
Igekötő							Fotel- belső A lábai- hoz		Meg- bűvölő Kedves úrmanó	
Mari népcso- p. Latin csont		Számító- géptípus 1005			Hadad					Vuk zsák- mánya
	Kev.gumi Tűzet megszűn- teti				A mély- be dobó					ÁLE Osztrák- német folyó
Feszíték					Hézagon				Tömeg- mértékek Hangta- lan kiszab	
Becserél					Az érák					
Rang- jelző		Félig házi Szem a szerve		Mghg- pár		Zorro	Német- ország aj.	Halit		5 Vala- mennyien
Beceneve Joli				Csend- ben köt Nem ezek		Korröv. Ostor hegye		Foglal- kozás Eper		
Család szétesése				Kossuth szülőh. Helyet- tesítő			Arab népcso- p. Motoral- katrészt			Határrag FFi ruha- darab része
Egynemű- en tetet Iskolai ingázók		Szám jelzője Csend- ben ráz					Szakszer- vezeti bizottság É-finn tó		Üres ház	Fogágy 1
						Becézett Izabella A címer- madár		Vallás Indiában Szántó- eszköz		
Labdák						A filc				Jegenye része Zavart apu
4						100				
	Velő fele	Alumini- um	GJ	Többsé- jel Fél dűne	Hamisan játsszók 50				Könnyű- zenei irányzat	
						A redő			Rajkő- belső Belgium aj.	Kálium vj.
						Szén vj.				
Kiálló					Mézga a szem- sarokban			Rejtő- ködik		

DRELICSKA ATTILA EMLÉKÉRE

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és a megfejtést beküldők közül a szerencsés nyereménye az 1000 horgászati eszköz című könyv. Beküldendő Francios de la Rochefoucauld gondolata 2010. március 12-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethedhethatar.hu).

A szeptember-októberi számunk rejtvényének megfejtése: „Keveset beszél az ember, ha a hiúság nem szólaltatja meg.” (Francios de la Rochefoucauld gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül Marton Gyuláné (4031 Debrecen, Kishegyi út) olvasónk nyerte meg az Örökké tartó szeretet című könyvet.

Valéry (1) és Lessing (2-3-4) gondolata		I. István fia	Tas társa Zeusz kedvese	3	A máj termeli	4	Vas vj. Lejtős	Követőt kicselez Somogyi település	Fekete István fecskeje Nitrogén	Belül végtelen	... György öklöző volt
		1	Balkáni hegység								
		Ázsiai vadló				Zavart ara Palánkkal lát el			Pozitív válasz Mérték-egység.		
Lóláb vége	2	Személyed Rövid morzejel	Rock zene- karunk	Tisztség- től szá- badulás Mit. alak					Kazetta- CD-márka Minőség- ellenőr		
			Orvosi műszer		Hangta- lan salak Méter			Szimat- ban van Üres réz		Költői sóhaj 500	
Egyik órahang Feltéve			Egypú- pú teve Név nélkül					Páratlan tipp	Becézett Eduárd Hirtelen hűz		Névelő Oktogon része
		Okolás Illatos vir. lombos növény			Az étke- zéssel kapcs. előtag						Gaz- dasági épület Csukdos
Tövének költ a ruca Nátrium			Előtag: ezermil- liomod Aranka		Iljuszín gépjele			Páratlan nász	Izraeli vallási tészta Idő előtt		
			Olasz aj.	Helyhat. rag Latinul előtt		Harci jármű Silbakoló			Nitrogén Táncol		Belül látnok Csigavér
Orosz uralkodóra jellemző					Összesen Ismeret- terj. szerv.						
Science röv.			Néma nézőtér Ellent. kötőszó			Vallási éneked					
						Francia arany	Csendes Máté	Relé fele Végtelen fék		400 Dehogy	Indulat- szócska Fél sáta
Kívül csúf		Igekötő Többsel		Myalgias Gramm							A kör sugara
									Osztály folyó		

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és beküldők között lapunk 12 számra vonatkozó előfizetését sorsoljuk ki. Beküldendő Valéry és Lessing gondolata 2010. március 12-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethathatar.hu).

A szeptember-októberi számunk rejtvényének megfejtése:
„Az Isten hallgat, bárcsak az ember is befogná már a száját.” (Woody Allen gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül lapunk előfizetését
SZABÓ DÁNIEL (1154 Budapest, Szerencs u.) olvasónk nyerte.

VARÁZSKÉP – 248.

DR. MÁNDOKI LÁSZLÓ NÉPRAJZTUDÓS EMLÉKÉRE

Első számunktól kezdve mindegyikben található varázskép. Dr. Mándoki László néprajztudós nemcsak rendelkezésünkre bocsátotta világhírű rejtvénygyűjteményének ezen darabjait, hanem versikéket is írt hozzájuk. Ezt a hagyományt folytatva Szigetvári-Szattinger Krisztián jóvoltából ismét versikékkal jelennek meg a varázsképek.

Aki megtalálja a képen a keresendőt, kiszínezi, a képet kivágja vagy fénymásolja, és nem rest **2010. március 12-ig** borítékba téve szerkesztőségünk címére (7614 Pécs, Pf. 59.) elküldeni, megnyerhet **50 szelet csokoládét**.

*Ha úgy hozná a véletlen,
Hogy ebben az életben
Nem lenne meg a kocsis,
Akkor se káromkodj,
Úgy mint egy kocsis!*

A szeptember-októberi számunk varázsképén az *aggszűz rajzát* megtalálók közül Horváth Tamás (9026 Győr, Bácsai út) olvasónk nyerte az **50 szelet csokoládét**.

Solymos Iván

Mi a hőszivattyú és mire használható?

Lakókörnyezetünkben igen sok úgynevezett hulladékhő keletkezik, viszonylag alacsony hőmérsékleten, melynek hasznosítása alkalmas készülék hiányában lehetetlen, tehát veszendőbe megy. Néhány példa jelentősebb mennyiségű hő elvesztésére:

– kádfürdő vagy tusolás után a 30-35 °C-os melegvizet a csatornába engedjük

– automata vagy egyéb mosógép használata során a mosás befejezésekor a ruha anyagától függően 40-90 °C hőmérsékletű melegvizet engedünk el a csatornába

– mosogatáskor vagy mosdáskor is a kb. 40-45 °C hőmérsékletű melegvizet a csatornába engedjük

– faluhelyen az istállók szellőztetésekor a nagytestű állatok testmelegétől keletkező hő a szabadba távozik, holott az hasznosítható lenne

– az ásott vagy fűrt kutak víztömegének hőmérséklete télen-nyáron kis különbséggel azonosan 12-15 °C. (Még ez a hőmennyiség is hasznosítható, megfelelő csővezeték kiépítésével.)

– 1-1,5 méter mélyen a föld hőmérséklete is télen-nyáron közelítően állandó.

Az ilyen mélyre fektetett csőkiórával sok „ingyen” hőt hasznosíthatnánk.

Sokáig sorolhatnánk még a kárba vesző „ingyen hőforrásokat”, melyek akár lakásunkban, akár intézményekben vagy üzemekben keletkeznek, de nem hasznosítjuk azt. Nálunknál sokkal gazdagabb nyugati országokban már az előző évtizedben módszert és készüléket dolgoztak ki a hulladékhő hasznosítására, mely berendezés találoán a „hőszivattyú” nevet kapta. Valóban arról van szó, hogy a meleg közegből (levegő, víz, föld stb.) a hasznosítható hőt megfelelő berendezéssel kiszivattyúzzuk. Ezek a berendezések villamos energiával működnek, melynek során a hasznosított hő kb. 30 százalékát veszik fel a közhasznú villamos hálózattól, tehát 10 kWó-nyi hő előállításához csak 3 kWó villamos energia árát kell kifizetnünk. A jóság szám tehát: 3. Ez a szám az alkalmazási körülményektől függően több is, de kevesebb is lehet. További nagy előnye a rendszernek, hogy az elégetett tüzelőanyag mennyisége lényegesen kevesebb, ezáltal környezetünk hatékony megóvása felé is nagy lépést tettünk.

A hőszivattyú a korszerű fűtőeszközök egyik változata. Amint említettem, villamos energiával működtethető a legegyszerűbben és ekkor a szabályozása is sokkal egyszerűbb. Lakásfűtésre és hűtésre is egyaránt használható, a rendszer megfelelő kialakításával. Mérete kisebb, mint a hagyományos fűtőkazánoké és ahhoz hasonlóan pincében, alagsorban is elhelyezhető. Az elhelyezési könnyebbég annyi, hogy nem szükséges hozzá kémény, hisz működése közben nem keletkezik égéstermék. Természetesen a ház környezetében kiépített hulladékhő-gyűjtőrendszer odavezetéséről és a lakásfűtőrendszer csöveinek elvezetéséről is gondoskodni kell. A lakásban pedig hőleadó rendszert kell kiépíteni. A hőszivattyúval alacsony hőmérsékleten is tudunk fűteni, ezért részesítsük előnyben a padlófűtést, falfűtést és csak másodsorban a konvekciós hőleadó felületeket. A falfűtő rendszerrel nemcsak fűteni, hanem hűteni is tudjuk a lakást.

Megjelent: 1998. július 24.

MEGRENDELŐ

Megrendelem a Hetedhéthatár című közérdekű magazint

..... példányban 2010. év ..... hónaptól

12 számot
1500 forint előfizetési áron

Név: .....

Település: ..... Irányítószám: .....

Utca, házzszám: ..... Postafiók: .....

Tel./fax: .....

Fizetés: banki átutalással – postai csekken (a megfelelő aláhúzendő)

Egyéb megjegyzés: .....

.....
aláírás

A megrendelés alapján a kiadó küldi a számlát, illetve a postai befizetési csekket.

Visszaküldendő a szerkesztőség és kiadó címére:

7761 Kozármisleny, Mikszáth K. u. 24.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

(Nemzetközi: HU31-50100112-12005985)

e.graphic stúdió

• Egyedi könyvek

teljes kivitelezése
akár 50-100 példányban is

• Hetilapok, periodikák

tördelése és komplett
nyomdai kivitelezése

• Színes plakátok készítése

30×60 cm méretig

• Színes és fekete-fehér

fénymásolás és nyomtatás

Nyitva:

Hétköznap 08.00-19.00

7624 Pécs, Hungária u. 14.

Tel./fax: 72/227-350

info@edenscript.hu

Szigetvári János

Az én igaz történetem

Az 1960-as évek legelején népi építészeti kutatóként jártam a Kárpátokon túli Bukovinában, ahol akkor még a csángó magyarok feltehetően voltak, de ahol a keleti szél hidege csontig hatolt, megdermesztve testet-lelket, mert a Kárpátok ölelő karja ott már nem véd. Gyönyörű kolostorokban jártunk, ahol fekete apácák a töltött káposzta húsgombócait szőlőlevélbe göngyölték, és ahol a hitvilág, a mese és a valóság együtt élt. A falvak temetőibe mindig kimentem, mert a sírok, sírkeresztek, kopjafák néha többet mondtak, mint az ott élők nyelve. A temetőkben festett keresztet voltak. Fehér színű volt, akit kisgyermek korában temettek el, vörös, akit erőszakosan küldtek el az árnyékvilágból a fény világába – vagy fordítva. Kék volt a fiatal asszonyké és fekete az öreg embereké. És ott találkoztam a temető árkában lévő kör alakú sírral, ami apró és nagyobbacska kövekkel volt körberakva, se fejfa, se évszám nem volt rajta, csak a története élt.

A falu melletti csordakútba ölte magát újszülött magzatával egy kis cseléd lány – még a nevét is tudták: Katuszia – éppen szent karácsony éjszakáján, s mint öngyilkosnak nem járt egyházi temetés, így a falu temetője árkába hantolták el. A történet szerint valaki a kútra emlékezve, lehet, hogy bűnbánattal a sírt kővel körberakta és évekig szent karácsony éjszakáján 17 gyertyát (ahány éves volt a lány) gyújtott meg az éjféli mise után.

* * *

A történetem még nem ért véget, hazafelé tartva Erdélyen át a szilágysági Érmindszenten betértünk Ady Endre szülőházába – és ott belelapozva verseskötetembe, szinte véletlenszerűen nyitottam ki és találtam a versét:

Kató a misén

Pompás, fehér karácsony-éjen
Kidobta a szikrázó hóba,
Kidobta a havas semmibe
Magzatját a papék Katója.

Aztán Kató, a kis cseléd-lyány,
Szédülve, tántorogva, félve.
Ahogy illik, elment maga is
Éjféli, szent, vidám misére.

Kató gazdája, az izmos pap
S falusi nyája énekelnek:
„Dicsértessék az eget ura,
Hogy megszületett az a gyermek.

Az a gyermek, ott Betlehemben.”
Kató fölsír a papi szóra
S az a gyermek, a betlehemi,
Könnyezve tekint le Katóra.

* * *

Nem tudom, van-e ott még valaki, aki emlékezik a történetre, gyűjt-e valaki gyertyát karácsonykor a gyűrűs síron? Biztosan már nem, mert a sírok besüppednek, a fejfák elkorhadnak, a gyertyák csonkig égnek, egyedül csak a csillagok – benne a betlehemi is – ragyognak és emlékeztetnek...

Megjelent: 1999. december 17.

Hegedüs Sándor

A Pilvax

Ha most arra gondol az Olvasó, hogy a márciusi ifjak forradalmi gyülekezéshelyéről, a történelmi lényegült pesti kávéházról szándékozom beszélni – téved! Azaz nem egészen, csak más megközelítésben, a mai korra, városunkra, ahogy mostanában mondani szokás, „régiónkra” vonatkozik mondandóm.

Érdekes erről szólni, mert a *Hetedhéthatár* a közelmúltban ünnepelte egyéves születésnapját, így nem tekinthető elkésztetnek, idejélműtnek.

A pécsi helyszín – bár nem kávéház – hangulatában, a környezet melengető fészekszerűségében, már a kezdetek kezdetén és azóta egyre inkább *pilvaxosítja* azt a helyet, ahol minden második héten, mint a visszatérő vándormadarak óramű pontossággal megjönnek azok, akik *oda*, „együvé” tartoznak.

A jó bornak nem kell cégér, mondja a régi magyar közmondás, ezért nem tekinthető reklámnak, ha elárulom, az Iparos Kisvendéglő az a hely, ahol az egyre jobban egygyé-kovácsolódó szerzőgárda eltölt néhány órát, ahol kötetlen hangulatban zsiibong, gondolatot,

szellemi sugárszikkát, ötletet hoz, visz, kap, ad és átad.

Amikor először kezdtünk összejárni, öszszeszokni – még kevesen voltunk. Most már hiányérzetünk támad, ha valaki elmarad a „családból” – még ha időlegesen is.

A zsigereinkben van az indulási „késztetés” és még akkor is felpattanunk ebéd utáni szenderegésünkből, ha nem nézünk naptárunkra, vagy éppen óránkra. Valahogy ebből az indítatásból született meg a pécsi „Pilvax” – úgy is, mint fogalom, és úgy is, mint a „pilvaxolás”... kedves szokása.

Valami azért emlékeztet a történelmi múltú Pilvaxra, annak szellemiségére. És ez nem más: mint a *befogadás*, *elfogadás*, egymásmellettiség hiánycikként megélt jelensége. Akárhonnan, akármelyik „hullámsávról” érkezett az itt megfészkelte kis csapat, vitázik, érvel, egyet vagy egyet nem ért valamiben, valakivel, sosem torzul ez „haragszomráddá”, elválasztó vonallá. Tudomásul veszi, érteni, értelmezni akarja, amit lát vagy hall, és saját nyelvi, gondolati hangszerén továbbjátssza,

de ebből sosem támad hangzavar, viharos kakofónia.

A lap hasábjain békésen megférnek egymással és egymás mellett a kemény és lágy hangok, a kritikus tárcák, bírálatok, a lírai, már-már irodalmi szintre hangolt gondolatok.

Eltűnnek az életkorok különbözőségéből eredő ellentétek – amelyek valójában nincsenek is –, mert a fiatal belecsodálkozik az idősebb gondolati kincses tárába, s a korosabb megmártózik az ifjúság üdítő forrásvizében.

Valami isteni szikraként pattant elő a Pilvax elnevezés (*a szerző feleségétől származik* – a szerk.) és a „pilvaxolás”, mint valami remény-színű szalag, ami átfon, átölel.

Így érzem én az első pillanattól és szeretném hinni, hogy ez a „helyi” pilvaxolás megmarad, bővül, s ha majd a fészekre, az élet könyörtelen rendje szerint mások szállnak, akkor is fennmarad, mint a szívárvány színhídja, mely sosem választ el, csak összeköt embert, kort, eszmét a szép művű mondatok virágaiból – tarka csokorrá!

Megjelent: 1999. február 5.

Czupy György

György Czupy

Falum harangja

Falum

Falum csendes lett és szelíd,
Látom sok sebből vérző sebeit.
Meggörnyedt fák miért hallgattok?
Omladozó házak kit sirattok?
Kitört ablakú templom vakon bámul felém.
Nem látom a kenyeret sütő kemencét.
Udvarokban csonka fák alatt
Gémeskutak emléke maradt.
Mehaltak a virágos kertek,
Nem ülnek házak előtti kispadokon parasztemberek,
Csillagok is könnyeznek falum felett.
Régen lányokról neveztünk el csillagot,
Ablakuk alatt szólt szerenád dalunk.
Nincs a lányos házak előtt májusfa,
Látható szerelmek záloga.
Szívemben őrzöm az udvarok tejes illatát,
Az ünnepek boldog hangulatát,
Az aratók izzadt, görnyedt hátát,
Örök szerelmek égen fénylő csillagát,
Falum harangjának messze szálló kedves bim-bamját.

Megjelent: 1999. június 25.

Nem hiába múltak el az évek

A Föld fürdeti ráncos arcát
A Hold fényében,
Csillagok szikrái fűben heverésznek.
A fák kíváncsian ágaskodva
Csillagokat néznek,
Az idő múlása porrá zúzott
Minden emléket,
Éjjel, nappal magammal veszekszem,
Méltatlan örömök súlya
Húzza lelkemet,
Sóhajom rést hasít az égen,
Életem tépett ruháit tovább viselem,
De unokáim nyújtják felém kis kezüket,
Ilyenkor boldog melegség
Fészkel bennem,
Csilingelő hangjukat befalazom
Örökre szívembe,
Szemem meleg fényvel lesz tele,
Mégsem múltak el hiába
A rohanó évek.

Megjelent: 2006. május 5.

Káplár László

Hol sírjaink domborulnak

55 éve történt a doni katasztrófa

„Hol sírjaink domborulnak” címmel könyvsorozatot indított a doni katasztrófa 55. évfordulójára emlékezve a Honvédelmi Minisztérium Hadisírgondozó Irodája és a szekszárdi Séd Nyomda. A Kopjafák a Donnál című első kötetet a minap mutatták be a Magyar Televízió Pécsi Körzeti Stúdiójában, melynek munkatársai több helyszíni riporttal járultak hozzá a doni csatákban elesett magyar katonák sírhelyeinek felkutatásához.

Békés Sándor, a pécsi TV-stúdió vezetője – Ékes Lászlóval együtt az első kötet társszerzője – elmondta, hogy a sorozat célja a második világháború áldozatainak felkutatása során napvilágra kerülő legfrissebb adatok közzététele, az elesettek emlékének megörökítése. Az első kötet tartalmazza a pécsi tévések által készített Jány Gusztáv portré-

film forgatókönyvét, amely a 2. magyar hadsereg rehabilitált tábornokának állít emléket. A kötetben olvashatók Bethlen István miniszterelnök és Deseő László honvédtábornok hamvainak hazahozataláról szóló Hazatérés című tévéfilm riportjai, valamint a „Mégbékélés kapuja” elnevezésű magyar doni emlékműről készült film szövege, továbbá a joglai hadifogolytáborban elhunyt magyar katonák most először közölt nevei is.

A sorozat előkészületben lévő következő kötete az orosz levéltárakból előkerült legfrissebb adatok alapján közli a hadifogolytáborokban elhunyt magyarok névsorát. A harmadik kötet azokat a magyar településeket sorolja fel, amelyekben azonosított magyar katonasírok találhatóak. A sorozat létrehozását felbecsülhetetlen értékű munkával segítette Erdős László ezredes, a HM

Hadisírgondozó Irodájának igazgatója, valamint Árvai András, a Baranya Megyei Temetkezési Vállalat igazgatója. Ők gyűjtötték össze azt a hatalmas információ-tömeget, melynek közreadásával öt és fél évtized múltán azok a hozzátartozók és utódok is hírt kaphatnak eltűnt szeretteikről, akik eddig semmit sem tudtak a frontkatonákról.

(A kötetet könyvtárak, alapítványok, magánszemélyek ingyen megkapják, amennyiben a kiadónál – Séd Nyomda, Szekszárd – jelzik igényüket.)

Megjelent: 1998. március 6.

Jéki László

Csakis tudományosan!

J. L.

Már 130 éve annak, hogy Mengyelejev orosz kémikus megalkotta az elemek periódusos rendszerét, de csak nemrég derült fény a táblázat súlyos hiányosságára: Mengyelejev nem szerepeltette az egyik, az ő korában is jól ismert, fontos elemet. A kémiai elemek leírásának szokásos stílusában angol szakirodalmi források alapján pótoljuk most Mengyelejev mulasztását.

Az új elem *vegyjele:* Wo (woman = nő). *Elfogadott atomsúlya:* 60 kilogramm, sokféle izotópból áll. *Fizikai tulajdonságai:* semmitől is felforr, megfagy egy perc alatt. Megfelelő kezeléssel megolvad. Hibás használatnál nagyon keserű. *Előfordulása:* mindenütt megtalálható, ahol férfi van. *Kémiai tulajdonságai:* Nagyon vonzódik az aranyhoz, az ezüsthöz, a platinához és a drágakövekhez. Egyedül hagyva erőszakosan reagál. Képes nagy mennyiségű élelem abszorbeálására. Zöld színűre vált, ha jobb külsejű példány mellé kerül. *Használata:* főként díszítő jellegű, jól használható a rossz hangulat felpozítdítására. Működése elősegíti a vagyoneeloszlás egyenletességét, a leg-hatásosabb ismert jövedelemadó-csökkentő. *Figyelmeztetés:* gyakorlatlan kezekben nagyon robbanékony!

* * *

A megtörtént eset szereplői amerikai Nobel-díjas tudósok és feleségeik. C. H. Townes 1964-ben, N. Bloembergen 1981-ben kapott fizikai Nobel-díjat, mindketten lézerek fejlesztésében, a lézerfizikában értek el kiemelkedő eredményeket. Az eset valamikor 1964 és 1981 között történt, még mielőtt Bloembergen is Nobel-díjat kapott volna. Egy alkalommal Mrs. Townest rubinkristállyal ajándékozták meg, a vörösvörös színű mesterséges drágakövel férjének a rubin-lézerekkel kapcsolatos eredményeire emlékeztették. Ekkor a szintén jelenlévő Bloembergenné asszony férjéhez fordult: „Ez valóban szép. Én mit kaptam volna, ha neked sikerül?” Férje kapásból válaszolt: „Az én lézerem alapanyaga cián volt!”

* * *

1987-ben nagy áttörés történt a fizikában, felfedezték a magashőmérsékleten szupravezető anyagokat. Korábban csak olyan anyagokat ismertek, amelyek az abszolút nulla foktól (–273 Celsius fok) alig néhány foknyi távolságban veszítették el elektromos ellenállásukat, így akadály nélkül keringhetett bennük az elektromos áram. Az abszolút nullához közeli hőmérséklet előállítása és fenntartása bonyolult és energiaigényes művelet. A gyakorlati alkalmazások szempontjából igen sokat jelentene, ha a szupravezetés magasabb hőmérsékleten is megvalósítható lenne. Az első magasabb hőmérsékletű szupravezető anyag felfedezésének bejelentése után a világ nagy laboratóriumai között nagy versenyfutás kezdődött, mindenütt új anyagokat kerestek. Ebből az időből származik a következő, a főhős által máig meg nem erősített történet:

Paul Chou professzor lépte át először a bűvös határt, a folyékony nitrogén hőmérsékletét (–196 Celsius fok) szupravezető anyagával. Elsőbbségének biztosítására szokatlan trükkhöz folyamodott, amikor szakközleményének kéziratát beküldte a legrangosabb amerikai fizikai folyóiratnak, a Physical Review Lettersnek. Az yttrium elem Y vegyjele helyett mindenütt az Yb jelű ytterbiumot szerepeltette és egy jelentős számhibát is ejtett. Csak órákkal a kézirat nyomdába kerülése előtt helyesbítette a hibákat telefonon.

Még humoros lapot is kiadtak akkoriban, amelynek egyetlen témája a magashőmérsékletű szupravezetés volt (The SuperCONducting Enquirer). Ebben jelent meg a hirdetés: „Egy tudományos dolgozatok írására szakosodott ügynökség bejelentette, megkezdi szupravezető tárgyú cikkek szolgáltatását. Néhány példa az árakra: szupravezető kísérlet leírása a Phys. Rev. Letters számára 2000 dollár, egy *korrekt* szupravezető kísérlet a Phys. Rev. Lettersnek 4000 dollár, míg egy szupravezető elméleti dolgozat ugyanennek a lapnak mindössze 35 dollár.” A lap hírei szerint a Linus Pauling intézet bejelentette, hogy a C vitamin nagy adagokban szedve 98,6 Fahrenheit foknál szupravezet, miközben csökkenti a közönséges megfázás gyakoriságát. A New York Times bejelentette saját szupravezető kísérleti programjának megindítását. A szerkesztők megunták, hogy más lapok rendszeresen megelőzik őket a legfrissebb hőmérsékleti csúcseredmény közlésével, ezért mostantól maguk végzik a kísérleteket is.

Megjelent: 2000. január 7.

Hegedüs Sándor

Téli kép

A vézna ágak nem fáznak
tömött bundákat ráznak
s a pucér út
gyönyörű pamut
kabátot kapott.
– Az éjjel fagyott –
És parányi könnyek
pillegve jönnek
a vállamra ülnek
a hajamra ülnek
s fehér vagyok mint a tájék
– ha még egyszer arra járnék
hol havat gyúrtunk apámmal
kisfiú fehér sapkával
hőembert répaorral
szemet szénnel, bajuszt korommal...
Első karácsony, első szó
azt mondják olyan csudajó
olyan kedves voltam akkor
mintha éppen a magasból
jöttem volna: hópehely
Ó hol vagy kiskomám, hol?
Felelj!

Megjelent: 2005. november 18.

Drelicska Attila

Új

Odüsszeusz

Kétségek közt, perben önmagammal,
parányi peremén imbolygok
sorsomnak, és imát mormol ajkam,
szakadnak habos szélén rojtok.
Ni, amott lapul Szküllám, a lét,
s nem-létem, vicsorgó Kharübdisz!
A Hádész rámsuhintja szelét,
s a Styxen át fojtó, vak düh vizs.
Istenem, értelmet minek
adtál, ha fáj a gondolat,
mi bennem kavargó. S szívet,
reményszirmokat bontogat,
s szemet, fáradt íriszén kába,
tétova sugarat vet a fény.
Embererdőt fürkészs, hiába
kecsegteti hiú, vak remény,
mert csak Téged lát, nyitott blende
rögzített elmém foszló filmszalagján,
s eltörölhetetlen maradsz meg benne,
míg suhanok tajtékzó habján
vágyaim örvénylő, vad vizének,
magányommal őrzöm meg szirének,
bujja Kirkék csábdalától lelkem...
... várj, Pénélopém, és őrizd szerelmem!

Megjelent: 1999. június 11.

Dr. Mándoki László

Viccvidékek – viccvándorlás

Már 20 éve, 1979-ben megjelent tanulmányomban megállapítottam, hogy „... a talány-szerkezetű rendőrviccek (25-30 szöveg) most vannak terjedőben falun is. Külön tanulmányt igényelnének ezek is, lévén, hogy a szövegek jelentős része megvan német nyelvterületen, ahol a frízeket gúnyolják velük, például a következő szöveg változata is előfordul az NSZK-ban (Peter Böbbis, a Die Welt riporterének közlése):

Miért megy a rendőr hétfőn reggel véres szájjal szolgálatba?

– Mert vasárnap késsel és villával evett...”

(Találós kérdések Baranyából. –

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve XXIII: 345.)

A Németország északnyugati határán élő „keleti frízek” (az „osszik”) a Hollandiában élő („nyugati”) frízekkel együtt kb. háromszázötvenezeren vannak. A keleti fríz terület tipikus viccvidék, az ott élőkről szóló történetek és találósok változatai előfordulnak a skót-, zsidó- és cigányviccek között is, sőt, magyar rátótiádkkal is rokonok néha, mint alábbi példáinkból láthatjuk. Azt azonban megjegyezhetjük, hogy a viccek, találósok vándorlásának irányát, idejét megállapítani szinte lehetetlen feladat!

Hogyan harcolnak a keleti frízek a legyek ellen?

– Felhajtják őket a padlásra, és elveszik a létrát...

Mi van akkor, ha egy osszi lenyel egy legyet?

– Több agyvelő van a gyomrában, mint a fejében...

Meddig szűz egy keleti fríz leány?

– Ameddig gyorsabban tud futni, mint az apja és a bátyja...

Miért hordanak az osszik feketével himzett inget?

– Hogy tudják, mikor kell kimosni!

(Akkor, amikor a himzés már nem látszik...)

Miért hordanak az osszik magas nyakú pulóvert?

– Hogy ne látszódjék a csavarmentet, mellyel a fafejüket a testükhez rögzítik...

Miért nem esznek az osszik savanyított uborkát?

– Mert nem fér be a fejük az üvegbe...

Mit jelentenek a csíkok a keleti fríz rendőrök váll-lapján?

– Egy csík: Tud olvasni.

– Két csík: Tud olvasni és írni.

– Három csík: Tud valakit, aki tud olvasni, írni és számolni is...

Melyek a keleti fríz háromtusa feladatai?

– Olvasni! Írni! Számolni!

Miért hordanak az osszik klumpát?

– Hogy amikor legelnek, ne harapják le a lábujjukat...

Miért van vatta a keleti frízek fülében?

– Mert nem akarnak több osszi viccet hallani!

Megjelent: 1999. február 19.

Rónai Béla

Magyarul – magyarán

Állandóság a változásban

A magyar helyesírás szabályainak (MHSz) változását, vagyis a legújabb kiadás előkészítését általában hosszabb időszak (30 év) előzi meg. Így történt ez a legutóbbinak, a tizenegyediknek a megjelenése előtt is. Az MTA Helyesírási Bizottsága figyelembe vette az írással hivatásosan foglalkozó szakmai testületek (nyomdászok, pedagógusok, költők stb.) javaslatait. A 12. kiadás előkészítése éppen napjainkban folyik. Nemzedékem élő tagjai még emlékezhetnek arra a viharra, amely a zsíros kenyér, vajjas kenyér (külön vagy egybe) írásmódja miatt okkal vagy ok nélkül kitört. A megrovást visszautasítók legfőbb érve az volt, hogy a helyesírás olyan ágas-bogas, amelyben minden konkrét esetre nem lehet szabályt alkotni. Más, hasonlóan bonyolult emberi alkotásokról el lehet mondani, hogy soha se lehet tökéletes, vagyis több vagy kevesebb „joghézag” van bennük. Az állam törvényeinek szövegezésével kapcsolatban az idézőjelbe tett kifejezés szinte divatszóvá

vált. A magyar helyesírásban eddig számon tartottakat egy következetlenséggel egészíti ki.

A Kárpát-medence földrajzi név (napjainkban vált a szlovák politikusok szerint a „gyűlöletbeszéd” részévé). -i melléknévi származékát a Helyesírási kézikönyvtár (318) kis kezdőbetűvel írta. Az MHSz 11. kiadásában (255) ezzel szemben nagy kezdőbetűset találunk. Melyiket kövessük? Ha szövegben alkalmazom, nagy K-t írok. Így felel meg a róla szóló szabálynak, mely szerint, ha az összetett földrajzi név előtagja tulajdonnév, melléknévképzős alakjában is nagybetűvel írandó. A Kárpát ugyanis egyes számú alak, miként az Alpok, az Andok. „Csonkult” alakjában használva is megőrzi nagy kezdőbetűjét. Azt, hogy valami nincs egészen rendben a földrajzi név írása körül, az is jelzi, hogy az MHSz szójegyzéke a kritikus helyen, a 176. a) szabálypontra hivatkozik, holott ha nagy kezdőbetűvel írta, akkor ezt a 176. b) pont

(tulajdonnévi előtagúak) alapján teszi. A Helyesírási kézikönyvtár és az MHSz 11. kiadása között „eltérés ... elvileg nincs, nem lehet. Ha mégis akadna eltérő alak, az sajtóhiba. (Tudnivalók a szótár használatához, 10. pont).”

Az eddig mondottak alapján nyilvánvaló, hogy a Helyesírási kézikönyvtár 1988. évi első kiadásában (és azóta további öt utánnomásban) olvasható „eltérő alak”, a kis kezdőbetűs *kárpát-medencei* nem egyéb, mint közönséges sajtóhiba.

Az MHSz-nek most készülő legújabb, 12. kiadása lesz hivatott az itt szóvá tett, a mások által számon tartott és az esetleg eddig még nem észrevételezett „joghézagok” megszüntetése. Az Előkészítő Bizottság tagjainak eddigi nyilatkozatai szerint radikális reformra nem kell számítani. A helyesírás alapelveit összefoglaló legfőbb elv azonban elsősorban kell, hogy érvényesüljön: az értelemtükröző írásmód elve. Ez fogja meghatározni, hogy mi a kis hiba, és mi a nagy hiba.

Rónai Béla

Juhani Nagy János

„...s mi jó falat...”

Gasztroliteratúra

Érdekes volt a harki világa már akkoriban is. Miközben Németh László vagy Szabó Lőrinc nyolcvan pengőt kapott egy vidéki fellépésért, Móricz Zsigmond százhatvanat. Szabó Dezső ellenben csak három előadást vállalt volna ezer pengőért, persze, nem tudták szerepeltetni. És ki halt éhen az ostromlott Budapestnek egyik pincéjében?

Nem volt szebb halál, persze, a Csiky Gergelyé sem, negyvenkilenc évesen, ebéd közben, kezében késsel és villával... „A költők, amíg éhen nem halnak, nem vetik meg a jó falatokat – írta Gyárfás Endre. – Száz vállveregető kritikánál is többre tartanak, ha egy vendéglős róluk nevezné el a borjúpörköltjét.” De e tekintetben egyelőre Jókai is csak egy bablevesig jutott.

A világirodalomnak éhhalottjai éppúgy voltak (Gogol, például), mint nagyevői, mi több gorumand-jai és különcei. Az itáliai udvarok világában ide-oda hányódó Torquato Tasso olasz epikus költő nagyon kedvelte az édességeket, annyira, hogy még a salátát is bőven megcukrozta. Voltaire igen szerette a feketekávét, mely szerinte „legyen forró, mint a pokol, fekete, mint az ördög és édes, mint a szerelem”. Balzac nemcsak mértéktelenül írt és kávézott, hanem mérték nélkül evett (s nyakló nélkül ivott). Goethe pisztrángot, rákot, osztrigát rendelt szakácsától. Alexandre Dumas nagy szakács is volt: a világhírű francia regényíró maga dagasztott tésztát, s halála előtt egy évvel fogott hozzá Nagy konyhalexikonja megírásához (a hatszáz receptet tartalmazó művet 2002-ben újra kiadták Franciaországban). Maupassant kedvence a majonéz volt, a keményre főtt tojássárgájából, olajból, citromléből, mustárral kevert, aszpikból habart mártás; olykor gyomorrontásig jóllakott vele. Shelley imádta a forró vízbe áztatott kenyeret, melyet kifacsart, bőségesen porcukorral behintett és reszelt szerecsendióval illatosított. Ugyanezt szerette barátja, Byron. Ibsen csak a norvég módra készült halételeket kedvelte. A Nobel-díjas Günter Grass szerint „Csak egy élvezet nagyobb a jót enni örömeinél: a jót főzni gyönyöre.”

A kávéházi író- s a konyhai vagy éttermi étkezőasztalnál nyújtott teljesítmény között érdekes kaland összefüggést keresni, bár meglehet, semmi értelme. A matolcsi születésű Frankl Béla, ki sajátos foglalkozáspárt választván, Zalka Máté néven lett író s Lukács Pálként tábornok, Moszkvában az általa az ételek ételének tartott magyar gulyást főzte Makszim Gorkijnak, éppúgy, mint az odalátogató kínai és francia íróknak. Csapnivaló írók is főzhetnek remekül, Illyés Gyula meg azt mondta: „A nap felkel, felkelek, és délben eszik az ember.”

De hogyan és mit eszik az íróember? Ha azt, amit megír, akkor Petőfi túrós tésztát, Tömörkény István „birkakolbászt” (zsírban sült tészta), Bródy Sándor pörköltet, Tersánszky Józsi Jenő nyúlpaprikást, Tamási Áron gyenge fuszulykahüvelytől zamatos székely bablevest, Végh Antal száz szatmári parasztételt, Esterházy Péter Anna-nászos bélszint (ebbe az irányba haladva Tandori Dezső versének címénél kötünk ki: A bor korcs olya). Ha azonban azt, amit tanult gasztroliterátorok kiderítenek, akkor bizony Petőfi csigát a Pilvax kávéházban, Molnár Ferenc, akinek első felesége, Vészi Margit az „aubergine” készítését propagálta A Hét hasábjain, feltehetőleg padlizsánt, Tamási Áron pedig tárkonnyal ízesített csirketokányt a Márvány utcai Kis Royal vendéglőben, frankfurti rostélyost a Gellértben vagy rostonsült balatoni süllőt egészben, vajas krumplival és tartármártással a Palace éttermében.

(Részlet a szerző Lótuszt a fazekunkba! című könyvéből)

Megjelent: 2005. október 21.

Kurucz Gyula

Ilyen a bokszt

A BOKSZ. Lehet utálni, szeretni ezt a sportágat, gusztus dolga. Kegyetlen, mert ütni muszáj, és el kell viselni az ütéseket. Nem ritkán folyik a vér, ami ugye nem épületes látvány, és végképp visszataszító egy érző lélek számára. De az ilyesmi hozzátartozik, ezt tudomásul veszi az, aki a kötelek közé lép. A tét a győzelem, még súlyosabb tét a megveretés, vagyis a vereség. De vállaltuk, hát vessünk számot mindkét eshetőséggel, ha már megszólalt a gong.

AZ ÉLET. Kísértetiesen hasonló. Egy lényeges különbséggel: ezt nem vállaltuk. Ezt kaptuk, kéretlen. Kéremszépen, engem belöktek a ringbe, s ettől kezdve nem egészen rajtam múlik, hogy engem ütnek, vagy én ütök. Ez persze egyáltalán nem mindegy. De mi van akkor, ha már fogantatásomtól kezdve alkalmatlan vagyok az ütésre? Igyekszem elhajolni, kivédeni a támadást, de ez nem megy a végtelenségig. Még akkor is képtelen vagyok ütni, ha tudatában vagyok, hogy ennek törvényszerűen vereség a vége. Nem azért, mert nem vagyok elég gyors, mert nem vagyok elég erős, nem azért, mert az eszem nem jár tizedmásodpercekkel az ellenfél előtt, hanem mert nincs bennem készlet az ütésre. Törvényszerű, hogy előbb-utóbb a padlóra kerülök. De felállok, mert nem akarok vesztes lenni, pedig arra ítéltetem. Aztán újra és újra felkelek.

A SZERELEM. Kíméletlen küzdelem. Itt nincsenek különféle súlycsoportok, nincsenek szabályok, nincsenek menekülési útvonalak, kitérni, védekezni nem lehet. Döntetlen nincs. Pontozóbírák sincsenek, nem is kellene, hiszen minden a két küzdőfél belsejében dől el. A könyörületesség megalázóbb, mint a padlóra kerülni. Aztán fel lehet kelni onnan, de célszerűbb egy új ellenfelet keresni.

A TISZTESSÉG RINGJE. Feladni? Azt sohasem szabad. Győzni? Azt kell. Hogyan? Hát megmutatni, hogy te is tudsz ütni. Soha ne akard az ellenfelet megalázni, mert az nem szép, nem örömteli győzelem. Pusztán add értésére, hogy ami neked, az neki is fáj. Ha küzdesz, azt soha ne tedd vak gyűlöletből, bosszúvágyból, mert az majdnem biztos vereség.

HA VÉGET ÉR A MECCS. Ha egyszer megszólal az utolsó gong, nem mindegy, hogy kit éltet a publikum, a közvetlen környezet? A lényeg, hogy ki küzdött végig becsülettel, tisztességgel, még az ellenfél iránt is érzett szeretettel, ezt a – ki tudja hány évtizedig tartó, hány menetes küzdelmet. S az a bizonyos kézfogás nehogy megkésett szándék, nehogy hazug legyen!

Megjelent: 2004. január 9.

Kóta Dénes

„... de álmodom”

Cinke díszek

Fehér toll pihe hó
 Űrkristályok csöndben szállnak
 Ágon fölfújt cinke díszek
 Itt-ott kutyák mélán állnak.

Rozzant öreg csizma csikorog
 Szép lány hulló hótól hunyorog
 Puha lábnyomát lépem
 Hófal lett a kerítésem.

Csorba csatornán farkasfogak
 Puha párnádra száll az alkonyat
 Szürke este tekereg
 Szép kezdetet keresem.

Ha látlak

Jó ha látlak, ha közel vagy
 mint mézskő-szurdok a jeges vízzel,
 fagyos hártákkal.
 Csermelyek zúgnak, nem figyelnek
 emberi fülre, hangra.
 Találkoznak újra csókolózó vízzel
 kopott kövek között.
 Régtől duzzadt ajkak
 most megint csókolóznak.
 Régen, el sem felejtett
 nem ismert érzések csöndben találkoznak.
 Lelkeket adnak, vesznek,
 szépen, szelíden, csak csöndben.
 Igazi, középkori csókokat idézve.
 Rideg, csillagos, januári éjszakák,
 bizonytalan csodálkozások,
 meleg ajkak találkozásai.
 Kedvencek irigykednek hétköznap.
 Hideg január van,
 hideg szobában.
 Csöngethetnél,
 hívhatnál, csókolhatnál,
 hívhatnál,
 jöhetnél.
 Senkinek nem beszélek rólunk
 mert mi nem is vagyunk,
 mi nem itt vagyunk,
 én nem vagyok,
 de álmodom.

Kóta Dénes grafikái

Megjelent: 2004. december 17.

Szentiványi Árpád

Brazília kék ege alatt

Talán tízéves lehettem, mikor egy vásári tenyérjós azt jóslta, hogy életemben sokat fogok utazni. Kétkedve hittem ezt a jóslatot, és nem is gondoltam arra, hogy ez egyszer be is következik. Csak mikor 1957-ben átléptem hazám nyugati határát, akkor kezdett derengeni bennem valami, hogy ez a régi jóslat talán meg is valósulhat.

Sokat utaztam Európában, Ausztráliában, Afrikában és Ázsiában, de Amerika valahogy mindig kimaradt. Amikor sikerült megfelelő összegű anyagiakhoz jutnom, megbeszéltem lányommal – aki akkor Londonban dolgozott –, hogy együtt megyünk Brazíliába. Fehéredő hajjal, de fiatalos ambícióval kezdtem munkához.

Ahol most Dél-Amerika terül el, ott az ókori ember még csak a végtelen vizet sejtette. Hogy ott élő ember létezessen, különálló kontinensen, az egészen kívül esett legmerészebb elképzelésén is.

A középkorban azonban a normannok bátor vállalkozásai nyomán már sejteni lehetett, hogy a nagy vízen túl létezhet föld, de ez a feltevés csak kevesek fejében fordult meg, és nemsoká-

ra feledésbe merült. A XIII. századtól kezdve a vég nélküli víztükörből valami mesészerű földdarab kezdett kibontakozni a középkori ember képzelete előtt. Talán sziget, talán kontinens, de fekvése ködbevész, álomszerű. Az első híradás viruló, gazdag földről beszél: a XIII. század nagy utazója, Marco Polo 1271–1295 közt utazgatván a kelet-ázsiai tájakon, megközelítette a meseföldet és elnevezte: Cipangunak.

Valahol Ázsián túl van ez a Cipangu, keleti irányban, nagy tengerből emelkedik ki, ő nem tudta elérni csak hallott róla. Fogható adatot arról, hogy tulajdonképpen hol, merre van, senki sem szolgáltatott neki.

Így állott a dolog, amikor a XV. században sűrű találgatás indult meg arról, hogyan lehetne az ellenséges török birodalom kikerülésével eljutni Ázsiába, pontosabban Indiába. Az emberek képzeletét kezdte erősen izgatni a kérdés: vajon Cipangu létezik-e? Toscanelli elméletileg kiszámította India elérésének módját, és Columbus megoldotta a feladatot.

Cabral Pedro Alvarez portugál hajós és felfedező (kb. 1460–1516) India felé vezető útján

1500. április 24-én, az első európaiként, véletlen folytán elérte a brazil partokat Porto Seguro (Ilha da Vera Cruz) magasságában. Később, 1567-ben Mem de Sa megalapítja Rio de Janeirót.

Talán elmondhatom Petőfi szavaival, hogy „Szeretnek az istenek engem / Rémitő módon szeretnek...”, mert találtam egy rendes utazási irodát, amelyiknek megbízottjával 1994. október 23-án találkoztunk Budapesten, a Ferihegyi repülőtér indulási oldalán, és a KLM-254-es járatával indultunk amsterdami átszállással Rio de Janeiróba. Majd másnap, október 24-én megérkeztünk Rióba, a reggeli órákban. Az útlevelek gyors vizsgálata után rövid autózás következett, és máris megérkeztünk a négycsillagos Benidorm szállodába, amely a Capacabanán, a tengerparttól számítva a második utcában volt...

A Capacabana – háttérben a Cukorsüveg

Megjelent: 2003. február 21.

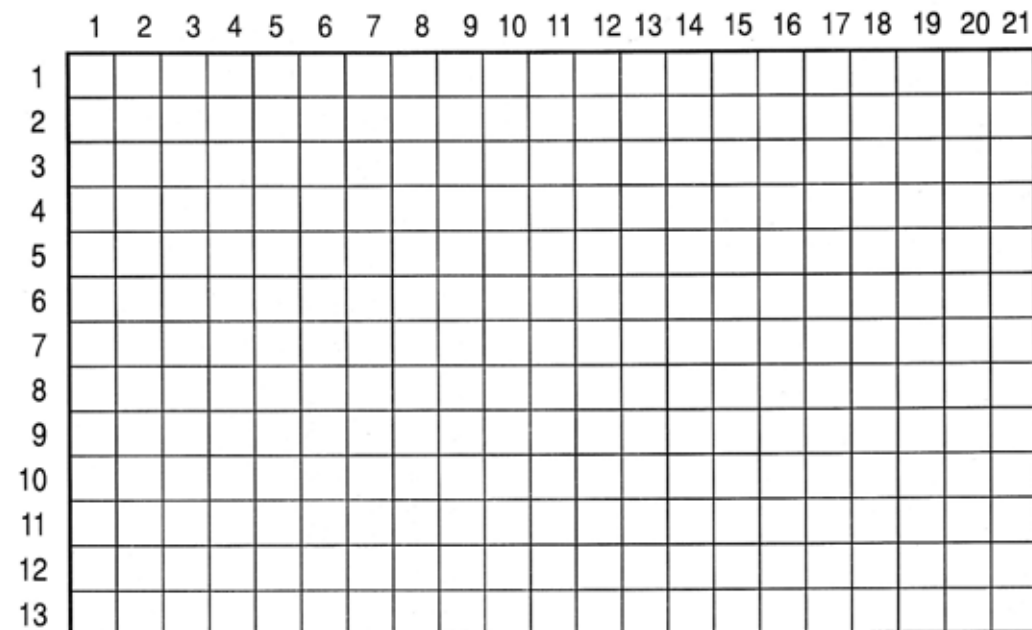

Drelicska Attila

Olasz módra

Az ábra két, egymástól cikcakkban haladó vonallal elválasztott rejtvényt és 25 fekete négyzetet tartalmaz. A meghatározásokat soronként adjuk. Feladat a két rejtvény megfejtése és a közöttük húzódó választóvonal megrajzolása. Beküldendő a függőleges 1. megfejtése március 12-ig a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapon vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethathatar.hu). A helyes megfejtést beküldők között Jéki László könyvét, A rózsza komplex függvényeit sorsoljuk ki.

VÍZSZINTES: 1. Olimpiai és világbajnok vízilabdázónk – Suriname fővárosa. 2. Klasszikus rom – az USA egyik tagállama, fővárosa Salem – ritenuto, rövid. – Kopernikusz szülővárosa. 3. Egyiptomi napisten – szövőriag – énekes madár – Morskie ...; tengerszem a lengyel Tatrában. 4. Ösztökélő – sürgető szócska – libatopfélé gyomnövény – öntőforma. 5. Hosszmérték, rövid. – népszerű énekesnőnk volt (Klementina) – színész formálja meg – indiai tagállam. 6. Angol férfinév – kitaró – aransujtásos, díszes zubbony – kőso. 7. Japán számítógépmárka – radián, rövid. – tragikus tárgyú elbeszélő költemény – alias Kovács István. 8. Visító – világhírű autóversenyző volt (Niki) – indiai király, államvallássá tette a buddhizmust – térkép, angolul. 9. Névelő – hazai hegység – Zola ismert regénye – kettős betű – egy fél tucat. 10. Mocsár – minta, szabvány – a harmadik személyt – Domenico Modugno világlágera. 11. A liliummal rokon, húsos levelű növény

– Pest megyei község – nagyszerű – cinnel bevon. 12. Kiállítóterem asztalszerű tartója – gönci prédikátor, bibliafordító (Gáspár) – középkori skandináv vándorénekes – Ádámka. 13. Henry Harhaway filmje – Frank Beyer rendezte nagyszerű film.

FÜGGŐLEGES: 1. Darius Milhaud operája. 2. Önműködő gépek alkalmazása a termelésben. 3. Szaggatottan kiáltozik – részesrag, de tolnai község is – finn kikötőváros, dzsesszfesztivál színhelye. 4. Trungbo vietnami országrész régebbi neve – verscsengő – öröm, élvezet, régiesen. 5. Gallium vegyjele – oktatás – Óbuda határai! 6. Mennyisége csökken – belsőégésű motorok alaptípusa. 7. Lakoma - ... France – csavart szárvú, hosszú szőrű parlagi juh. 8. Megfelelő mértékbeli viszonyok hiánya. 9. Előtagként jelen-

tése: közép – József Attila verse – Dárius, becézve. 10. Tragédiáját Bessenyei György írta meg – lócsemege – Jasenovacnál ömlik a Szávába – francia arany. 11. Nemzetközi segélykérő jelzés – kis Leticia – konyhai eszköz. 12. Fájdalomcsillapító – és, Londonban – igevégződés. 13. Johann Strauss operája – kis katonai egység. 14. Orrformálás sebész beavatkozással. 15. Régi magyar személynév – tartozása van – tündérkirálynő. 16. Helyez – a Hét pofon írójának névbetűi – latin köszönés távozáskor. 17. Autós iskola – bosszús szócska – neves finn író (Juhani, 1861–1921) – kissé védtelen! 18. Romániai gépkocsi jelzése – közel-keleti állam - ... mars! 19. Szakpedagógus. 20. Pásztoroköltészet – onkológus szakorvos (Iván). 21. Hangutánzás.

Megjelent: 1998. november 6.

Dr. Mándoki László

Varázskép – 50.

*Jön a vihar! Véget vetünk
A kellemes sítúrának...
Mennünk kell, hisz mindhármunkat
Vihar előtt hazavárnak!*

*De hol van a hegyek között
A harmadik kiránduló?
Keressük meg! Legyen piros,
Akkor lesz ő jól látható...!*

Megjelent: 1999. november 19.

Beküldendő a harmadik kiránduló fellelt helye (a képen kiszínezve vagy szóban körülírva) március 12-ig a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapon vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethathatar.hu). A helyes megfejtést beküldők közül a nyertesnek *A nagy vadász és barátai* című mesekönyv lesz a jutalma.

Dr. Vargha Dezső – Szolzszenyicin halála ürügyén

Fejezetek a Gulag történetéből

10. rész: Sztálin gyilkoló gépezetének mérlege a II. világháború első időszakáig

Dr. Vargha Dezső

Berija „baloldali” gyilkolási programja

Amikor Lavrentyij Berija ezen a téren is teljhatalmat kapott, az 1939. április 10-i, az SZKP Központi Vezetőségéhez intézett följegyzésében „ésszerűsítette” az oda hurcoltak addig nagyon ésszerűtlen, szervezetlen munkáját. A szintén tömeggyilkos Nyikolaj Jezsov – aki elődje volt – a „börtönben üldögélő ember”-hez mérte a GULAG táborok fejadagjait, a napi 1400 kalóriát. Ez a végzetes bűn vezetett oda, hogy 1939. március 1-jén például 250 ezer volt az őáltaluk is munkaképtelennek nyilvánított rabok száma, az előző évben pedig az ide hurcoltak 8%-a halt meg. Emellett az 1936 óta fölgyorsult sztálini megtorló intézkedések következtében beáramlott, nagy mennyiséget kitevő rabszállítmány munkateljesítménye az ott meglévő szervezetlenségnek köszönhetően 13%-kal esett 1938-ra. Ráadásul „ellenségvadászat”-ot hirdetett, és amint tudjuk, ez még a bolsevikok szemében sem vezetett jóra. Berija meghirdette tehát ehelyett az „egészséges gazdaságirányítás”-t. De egy pillanatig se higgye senki, hogy emberbaráti célzattal tette ezt: a foglyok munkaerejének minél kíméletlenebb kizsigerezését szolgálta ez az intézkedés. (Vesd össze ezt a Heinrich Himmler és szintén tömeggyilkos cimborái által a nemzeti szocialista koncentrációs táborokba hurcoltak munkaerejének kifacsarásával.)

Berija javaslatai ennek megszüntetésére a következők voltak:

1. élelmezési adagok fölemelése,
2. a büntetési idő lejárta előtti szabadon bocsátások megszüntetése,
3. minden „lógós és a termelés más hátramosztói” példás megbüntetése,
4. a napi munkaidő 11 órára emelése, csupán havi 3 pihenőnap (!) engedélyezése.

A magyarázata erre az volt, hogy „észszerűen és a lehető legnagyobb mértékben kihasználjuk a rabok minden fizikai képességét.”

Számvetés az áldozatokról, meghurcoltakról

Ha az áldozatokat vesszük, a mai tudásunk szerint a Sztálin vezette önkény

különböző „vetületei” a következő emberveszteséggel jártak:

– Az 1932/33-as éhínség során több mint 6 millió ember esett áldozatul a brutális bolsevik-típusú „kollektivizálásnak”, másik, akkor hazudott nevén „kolhozosításnak”, amelyet a beavatatlan népnek a párt szócsöve, a „Pravdá”-nak (oroszul igazság) hazudott központi pártlap irányított – letagadván nemcsak az áldozatokat, hanem azok számát is.

– A kirakatpercek és a bolsevik „igazságszolgáltatás” működése során halálra ítélt és kivégzett 720 000 ember. (Megjegyzendő, hogy ezek közül csak az 1937/38-as sztálini népirtás során 680 000 főt végeztek ki. A bolsevik-rendszer „mellékesen” az igazságszolgáltatás több évezredes fejlődési rendszerét csúfolta meg, amikor az ügyészségi szervezetet a párt „ostorává”, a bíróságot pedig szolgálójává silányította, a pereket pedig bírósági komédiává fokozta le. Azt is rendszeres gyakorlatává tette, hogy a politikai perbe fogottakat köztörvényes vádakkal illették. Ezt folytatták a „népi demokráciáknál” 1945 után is, amikor például az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc résztvevőit ítélték el.)

– A GULAG táborokban 1934 és 1940 között hivatalosan bevallott 300 000 haláleset. Ezekon fölül még legalább 400 ezerre teszik azoknak az elítélteknek a számát, akik 1930 és 1933 között estek áldozatul a szervezett bolsevik önkénynek. (Ez a szám nem tartalmazza azon százezreket, akiket a rendőri-bírósági eljárás vagy a büntetőtáborba hurcolás előtt, illetve a börtönidő alatt pusztítottak el.)

– A deportáltak, áttelepítettek, „különleges” telepések közül legalább 600 000 nyilvántartott haláleset. (De hányat nem tartottak nyilván?..)

Adatok a büntetőeljárás során elítéltekről:

– 2 200 000 deportált, áttelepített, „különleges” telepest tartottak nyilván.

– A GULAG táborrendszerében 1934 és 1941 között 7 000 000 foglyot tartottak nyilván, de ebbe nem számíthatjuk be azokat a milliókat, akiket 1930 és 1933 között hurcoltak oda.

– 1940 első napján 1 670 000 GULAG-foglyot tartottak nyilván

53 „egységében”, ez a szám 1941-re 1 930 000 főre emelkedett. Akkor, amikor eközben az ország élethalálharcát vívta a hitleri Németország ellen! (Amikor pedig Sztálin lehetővé tette, hogy innen is toborozhattak a frontra, ezt csak a köztörvényes bűnözők körére szűkítették.)

– Ebben az évben emellett még 200 000 elítélés előtt álló letartóztatottat regisztráltak a börtönökben, és további 1 200 000-en voltak a titkosszolgálat által felügyelt „különleges” telepési státusban. De ne feledjük: ezek csak a hivatalos(?) adatok!...

A sztálini rendszer nemzetközi bűnei

Ne feledjük közben azt a szegényteljes szerepet sem, amelyet a Szovjetunió játszott a szociáldemokrácia elleni hajtóvadászatban, a Szocialista Internacionálé általa nem kedvelt külföldi pártvezetőinek (köztük a magyar Kun Béla és társainak) likvidálásában, a Molotov-Ribbentrop paktum megkötésében, a Balti-államok megszállásában, a Katyn-i mészárlásban (annak 1992-ig történő letagadásáig), az USA „hátában” kirobbantott mexikói „marxista” forradalomban és Trockij megöletésében a második világháború idején! Mert ne feledjük: Sztálin és gyilkos hatalmi gépezete az emberiség történetének legpusztítóbb időszakában, a második világháború idején is tovább működött...

Látogassa meg Magyarország internetes emlékportálját a www.elhunytak.hu címen!
Ezen a portálon Ön egy 25 évig fennmaradó személyre szóló emlékdalt hozhat létre elhunyt szerettei emlékére.
Az emlékdalok szabadon látogathatók és kereshetők különböző szempontok szerint.

Motesiky Árpád (Felvidék – Verebély)

Egy halkszavú festő...

Szücs Lászlót nevezhetném a Garam vidék festőjének, de csak féligazság lenne, mert ecsetjével megörökítette az Ipoly mentét, mondhatjuk úgy is, hogy a szűkebb pátriárkáját, de festett más tájakon is. Igaz, 1935. április 5-én a Garam mentén, Zselízen született, ahonnan aztán Pozsonyba, az Iparművészeti Szakiskolába került és a grafikai szakon végzett. Mondjuk úgy, hogy az alapismeretek elsajátítása után továbblépett és egy más világban, Morvaország metropoliszában, Brünnben folytatta tanulmányait az ottani Pedagógiai Főiskola képzőművészeti tanszékén.

Híd a Garamon

Onnan aztán Nyitrára, a Zoboraljára vezetett az útja, és az Optima reklámcégnél vállalt reklámtervezői munkát. Nyitra után a Lévai Járási Kultúrközpont következett, ahol a fotós, filmes, képzőművészeti szakörök szervezésével, irányításával bízták

Diadalív (Róma)

meg. Tehát amolyan pedagógiai munkát végzett, de mellette üzleti reklámok, röplapok, plakátok tervezője volt, és kiállítások szervezése is a feladatköréhez tartozott. Ámde a hétköznapi, munkahelyi feladatok „kiszolgálása” mellett saját, művészi mun-

kájáról sem feledkezett meg. Festette a Garam menti tájat, a természetet, az embereket és kiállításokra is elküldte munkáit. Később aztán saját, önálló kiállításai is voltak...

Szücs László képeivel – pontosabban két festményével – a múlt század kilencvenes éveinek derekán találkoztam először. Az egyik vadászati motívumot ábrázolt, a Schubert-parkban, az Esterházy kastély előtt gyülekező, eligazításra várakozó vadászokat, vadászebekkel és hajtókkal örökített meg. A másikon lovak, szabadon legelésző és vágató paripák voltak. A képek a Farkas-vendéglő falát díszítették, és mondhatom, hogy alattuk jobban ízlett a sör és az ebéd...

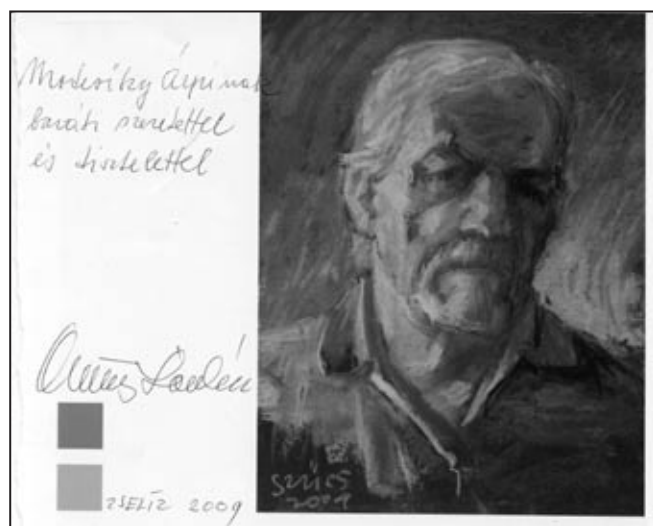

Lépcsők télen (Pécs)

– Ki ez a Szücs, Szücs László? – kérdeztem kísérőmtől és vendéglátómtól, Ábel Gábortól, a kultúrotthon és a kultúra szervezőjétől.

– Nem ismered, nem hallottál még Szücs Laciról? Zselízi, de most Magyarországon tartózkodik, barcsi asszonyt vett feleségül. De majd, ha hazajön – gyakran jár Zselízre – bemutatom neked, igaz barátom – válaszolta Ábel Gábor...

Később aztán valóban úgy történt, az egyik alkalommal, író-olvasó találkozó volt, kezdet rázhattam a művésszel, Szücs Lászlóval. Mindezeket csupán annak okán mondtam el, hogy Szücs László munkásságával nem sokat foglalkoztak a honi, szlovákiai magyar lapok. Pedig kiállításai voltak Zselízen, Ipolyságon, Léván, Komá-

romban és Dunaszerdahelyen, sőt kiállított a csehországi Mladá Boleslavban is, ahol a Skodákat gyártották és gyártják ma is. Rászolgálhatott volna a hírnévre azzal is, hogy a lévai, többször is díjazott színjátszócsoporthoz díszleteit tervezte és készítette.

Ha már a kiállításoknál tartunk, meg kell említenünk a magyarországi tárlatokat is. Volt kiállítása Barcsan, Budapesten, Szegeden és legutóbb Esztergomban – 2009 decemberében – a Babits Mihály Általános Iskola Galériájában láthatták képeit.

Túlsó part

A legutóbbi, Zselízen bemutatott képei pasztelltechnikával készültek. Volt közöttük nyári, őszi és havas telet ábrázoló festmény, de tavaszi kikelet is. A Lépcsők télen c. festmény például Pécsen készült. Noha a halkszavú festő sok képe a szülőföldről készült, de megfestette a római diadalívet, az esős Pozsonyt, a kolozsvári utcát, a makói szökőkutat, a debreceni nagytemplomot és az esztergomi kis Duna hídját. Színei élénkek, az évszakoknak megfelelőek, szemet nyugtatók és szívet-lelket melengetők.

HUMORZSÁK

Szigetvári-Szattinger Krisztián 2/3 oldala
Szigetvári János
szellemében

Szigetvári-Szattinger Krisztián

Ifi-HHH szójáték jegyzőkönyv

Prim Péter és Szabó Márk nyomán

Helyszín: Iparos Kisvendéglő, Pécs
Időpont: 2009. október 29., 16:30–22:00

Mottó: *Fut a csatár, fut, fut hosszú méla lesben...* (Szabó Márk)

Fakíruha = **Aszkétatrikó** (Prim Péter)

Páncélos hős úthengerrel találkozik = **Lemezlovag** (Prim Péter)

Szórakozóhely bezárás = **Diszkóvágás** (Prim Péter)

Vallásos nyolclábú sütőmester = **Keresztespék** (Prim Péter)

Mit lehet csinálni a libazsírral november 11-én? = **Mártongatni** (Prim Péter)

Mit csinált a láthatatlan ember? = **Leküldte a gyerekeket a látszótérre, hogy a többiekkel együtt látsszanak!** (Prim Péter)

A lovagi torna olyan, mint a szertorna, csak páncélban (Prim Péter; rajz: Szabó Márk)

Szigetvári Krisztián Újévi szójátékai

Kafka + Grieg = **A Peer Gynt**

Milyen a hajóút előtti tengerész? = **Tatrakész**

Társadalom szennyének vízvezetékcserei = **Közműcsöcselék**

Egyforma alkoholisták = **Uniszesztestvérek**

Édes italkoldus = **Sörbetli**

Hajótörött számítógépes = **Robinson Cursor**

Aki titokban szétszedi a nagy majmot = **Kinkongnyitó**

S végezetül Szilveszter után:

Mit üt be az alkoholista a lemerült telefonjába? – a **PINT** kódot!!!

Rónagy Edit

Humor

Diákelszólások

Rónagy Edit

A szleng néha észrevétlenül betolakodik a köznyelvbe, esetenként a szakmai nyelvbe is. Amikor a diákok is belekeverik feleletükbe, komikussá válik:

– Az athéni polgárok nem vágytak arra a *luxusra*, hogy részt vegyenek a népgyűlésen, mert otthon kellett *melőzniük*.

– Mikszáth megpróbálta egy kicsit *feldobni* a szövegét.

– Már a bevezetőben lehetett látni, hogy a szereplők majd *összebalhézna*k.

– A Spiró-darabban jól megmutatkozott a főszereplő *pasi* személyisége.

– Csokonai úgy élteti versében a bort, *mintha alkoholista lenne*.

– A mostohaszülő valakivel *kavar* a regényben.

– Örkény fejfelé ábrázolja a nőket, ahogy kapkodnak a szoknyájuk után, de ez a valóságban már nem jellemző.

– Berzsenyi „A közelítő tél” című versében a tájakat *ráhúzza* az érzéseire.

– Michelangelo „Utolsó vacsora” című festménye a *kerekasztal lovagjait* ábrázolja.

– Kizáró ok a választójog gyakorlásában, ha valaki *bekattant*.

– Koppány volt a legfőbb *konkurense* Istvánnak.

– A kommunikációs fotón a *nőci* éppen telefonál.

– Akiknél kavicsos földre kerül a vetett mag, azokat példázza, akik meghallgatják ugyan a tanítást, de az *ördög* hamar *kiveszi* belőlük.

Más esetekben belekeverik a modern fogalmakat, elnevezéseket régi témákba:

– Igen fontos forrásunk a *Gesta Hungaricum*.

– Jókai Aranyemberében *pénzmosás* történik.

Mess Béla

Messze szól a vadászkürtök hangja!

A 15. születésnap

Különlegesen ünnepélyes születésnapi megemlékezésre került sor a Baranya Megyei Vadászkamara rendezésében november 14-én, szombaton este a Bazilikában. Mi, pécsiek hozzászoktunk a több száz éves jubileumokhoz: egyházmegyénk 1000 éves, első egyetemünk több mint 600 éves, várossá válásunk is néhány száz éves már. Mindezeket méltón meg is ünnepeltük. Mi hát mindezekhez képest egy 15. születésnap? Távolról sem akarom azt mondani, hogy a jelentőségében felér, vagy akár csak megközelíti is a fenti évfordulókat, azt azonban bátran, bizton állíthatjuk, hogy megemlékezésre méltó, jeles születésnapról van szó!

Ki is hát az ünnepelt? Egy maroknyi lelkes vadász, akiket a hagyománytisztelő hozott össze, és a barátság és a szeretet tart egyben. A vadászkürtölés kiháló félben lévő, több évszázados hagyományát élesztették újjá és terjesztették el újból országosan. Nem kis érdemük, hogy ezt az eredetileg egyszerű szignál-rendszert művészi szintre emelték. Mindezt pedig tette a 15 éve alakult Baranyai Vadászkürt Egyesület! Az Agyaki Gábor hivatásos vadász kezdeményezte és szervezte kis baráti társaság eleinte csak saját kedvtelésből "fúj", majd a létszámban és hangszerében is kezdetben lassabban, majd egyre látványosabban bővülve jutott el a mai, szinte a „hangversenyzenekar” szintre.

Fotók: Körtvélyesi László

Nem lehet célja egy ilyen rövid megemlékezésnek, meg a hely hiánya sem engedné, hogy részletesen ismertessem a Baranyai Vadászkürt Egyesület történetét, és méltassam eredményeiket. Ezt egyébként megtette a Bazilikában Videcz Ferenc vadász, író és költő, (akit egyébként családi kapcsolat is fűz a Vadászkürt Egyesülethez). Eredményeiket, elismertségüket itt csak két mondatban foglalnám össze: Nincs olyan nevesebb hazai vadászrendezvény, ahová ne hívnák meg és szereplésre fel ne kérnék őket. Több nemzetközi megmérettetésen pedig arany-szintű minősítést, elismerést szereztek.

Szólni kellene még röviden magáról a jubileumi ünnepről, mely két részből állt: a bevezető Szent Hubertus miséből és az azt követő mintegy háromnegyedórás vadászkürt hangversenyből. Már maga a helyszín is méltóságteljes volt, egyházmegyénk főtemploma, a közel 1000 éves Bazilika. A Hubertus misét maga a megyéspüspök, Mayer Mihály celebrálta. A mise zenei részét Kircsi László, a kiváló pécsi fúvószeneművész zeneszerző a Baranya Vadászkürt Egyesület számára írta vadászkürtökre. Ezt a Hubertus misét összességében csak egy szóval lehet jellemezni: felemelő volt!

A vadászkürt hangversennyel kapcsolatban eleinte volt egy kis aggályom. Hogyan fog szólni a jellegénél fogva kissé harsány profán zene a megszentelt falak között? Már az első szám

hallgatása közben minden aggályom eloszlott. A Bazilika akusztikája legfeljebb kiemelte ennek a talán egyszerűbb szerkezetű zenének a polifóniáját.

Nem vagyok zenekritikus, legfeljebb zeneélvező (és talán kicsit zeneértő is), így nem tudom szakszerűen méltatni a hangverseny zenei értékeit. Egyet talán mégis kiemelnék: A zenekar natúr kürtökön, azaz billentyűk nélküli hangszeren játszik, így minden hangot a „befúvással”, tehát ujjakkal-szájjal-tüdővel kell kialakítani. Így még nagyobb teljesítmény az a hibátlanul tiszta hangzás (legalábbis én így értékeltem), amit ez az egyesület bemutatott.

Volt azonban ennek az ünnepségnek örömteli társadalmi vetülete is. A Bazilika szinte zsúfolásig megtelt, a mise végén pedig alig 8-10 ember kelt fel és távozott, akik talán csak a szombat esti misére jöttek. A „telt ház” megmaradt a hangverseny végéig, jelezve, hogy a résztvevők a Vadászkürt Egyesület és a vadászok kedvéért jöttek el! Ez önmagában is igen örömdetes! Üzenet volt ez az ünnepség és hangverseny a vadászok részéről az egész társadalom felé is. Üzenet arról, hogy a vadászok művészetkedvelő, kulturált emberek, és a vadásztársadalomnak igenis van társadalom-összetartó és társadalomformáló ereje. A „teltház” a Bazilikában pedig egyfajta visszajelzés arról, hogy a társadalom széles rétegei vették is ezt az üzenetet.

SZJA 1%

Káplár László Emlékére
Kulturális Alapítvány
18326859-1-02

Tegnaptán Országos Cigány
Kulturális Egyesület
18250547-1-43

Martyn Ferenc Szabad
Művészetoktatási Alapítvány
18317332-1-02

Míves Tojás Múzeum Zengővárkony
20655516-2-02

Álomfogó Alapítvány Tiszakécske
18365919-1-03

Misina Természet- és Állatvédő Egyesület, Pécs
18303841-1-02

Hotel Béda Idősek Otthona Kolked
21137989-1-02

Szociális Háló Egyesület Pécs
18306703-1-02

Erdélyiek Klubja Pécs Egyesület
19035440-1-02

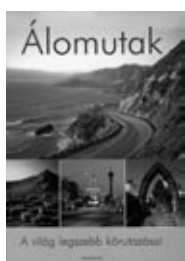
Az Alexandra Kiadó könyv-újdonságai

Torsten Berndt – Klaus Eckert:
Gőzmozdonyok
190×130 mm, 144 oldal, ára: 1699 Ft

A régi idők gőzmozdonyait ma is csodáljuk. Ezek az acélkolosszusok hatalmas erejükkel és teljesítményükkel a haladás szimbólumai, és nosztalgiát is ébresztenek. Könyvünk kitér a gőzmozdonyok történetének nagy-britanniai kezdeteire, és bemutatja, hogy az idők során hogyan változtak világszerte.

Ulrike Schöber: Álomutak
A világ legszebb körutazásai
225×305 mm, 256 oldal, ára: 4999 Ft

A selyemút, a Szent Jakab-út, a Grande Route – mindössze három a számos jól ismert, nem mindennapi út közül, melyek érdemesek arra, hogy bejárjuk őket. E fantasztikus fotókkal illusztrált kötet felejthetetlen utazásra hív a kontinenseken: Európától Ázsián át Afrikáig, sőt Ausztrália és Óceánia távoli vidékeire is.

A világ legszebb természeti csodái

A világ legszebb természeti csodái
245×345 mm, 320 oldal, ára: 4999 Ft

Vajon miért szemlélik az árdagályt Yanguanban, Ázsiában, augusztus 10-én? Miért költözött Hale Thorp egy kiégett mamutfenyő törzsébe a kaliforniai Óriások erdejében? Hol él a világ legnagyobb madarai közé tartozó gólyafaj Dél-Amerikában? Miért ejti ámulatba az utazókat a 2000 kilométer hosszan húzódó korallzátony Ausztráliában? Mikor pillantották meg az első okapit, Afrika legeldugottabb esőerdejében? A világ hét új természeti csodája címért 261 jelentkező verseng szerte a világon. Ezek közül a legszebbeket és legérdekesebbeket fedezhetjük fel e kötet segítségével.

* * *

A kiadó weboldala www.alexandra.hu címen található.

Szigetvári Krisztián

Perfect Symmetry

Szabad akarat – 2009 (Nail Records)

Szigetvári Krisztián

A Perfect Symmetry a kedvenc pécsi zenekarom. Ez így volt már 12 éve is, amikor elkezdtem járni eseményszámba menő koncertjeikre, és az általuk szervezett progresszív metal fesztiválokra. Emiatt, ha akarnék, sem tudnék új lemezükről objektív lemezkritikát írni. De erre nincs is szükség, hiszen 8 éve adták ki első albumukat, így sokakkal egyetemben én is kitörő örömmel fogadtam az új albumot.

Egy-egy dal már elhangzott itt-ott az elmúlt években, így tudni lehetett, hogy a zenekar magyarra váltott és a zene némileg keményebb és helyenként közérthetőbb lett. Az intró után berobban a *Sosem volt falak*, majd a *Szenvedélyek vonatán* és máris halljuk, hogy megérte várni 8 évet. Hihetetlen szép refrének, melyektől nem szabadul, aki egyszer hallotta őket! Az igazán dallamos, slágeres Symmetrys megoldások minden másodpercben felismerhetőek. Köszönhető ez Kusinka Tamás progresszív rock-metalban az egyik legjobb hazai dalszerző vénájának, és nagy öröm, hogy ezúttal is Friskó Péter énekelte fel a 11 magyar nyelvű dalt. És még számos remekbeszabott szöveget is írt hozzá Jani Péterrel együtt. Annyi itt a jó szöveg, hogy magyar viszonylatban legfeljebb Ákost hozhatom fel példának, de őt sem mintaképnek, mert tartalmilag semmi közük hozzá. Az *Örvény* szinte végig belső-rímes verssorai egyenesen zseniálisak, de minden szöveg értelmes, elgondolkodtató és költői képekkel teli. Több borongós, szerelmi csalódással, világfájdalommal átítatott dalt sikerült megírniuk, de közben mindvégig ott bujkál a zúzós dalokban is a Symmetryt mindig jellemző optimizmus és vidámság.

A hangzsról felsőfokban beszélhetek csak: a Bakery Stúdiós keverésnek köszönhetően „sosem volt hangfalakból” ilyen erejű Symmetry-áradás! A lágyabb hangvételű számok közül a záró *A végén* teljesen Fidó szerzeménye, és itt sajnálhatjuk igazán, hogy nem ezzel foglalkozik. De az igazán nagy rádiós sláger az *Álmodj még*, mely szomorú témája ellenére bizakodást kelt a hallgatóban. Szép gesztus, hogy Sudár Anita is vokálozik az egyik dalban, sőt az *Üresség* angol verzióját is feltették az ő énekével a lemez végére.

Reméljük, hogy a következő lemezre nem kell nyolc évet várni, és várjuk a következő progresszív fesztivált is. Most már van új lemez, lehet koncertezni és ajánlani mindenkinek a Perfect Symmetryt!

Törtély Zsuzsa

Törtély Zsuzsa

A pécsi városvédők utcánév-magyarozó táblái

Az 1983 óta működő Pécsi Városszépítő és Városvédő Egyesület hosszú idő óta követi azt a kevés településen tapasztalt gyakorlatot, hogy a neves személyiségek neveit őrző utcákon elhelyezi az illető személyiség életútjának legfontosabb jellemzőit, életútja legfontosabb értékeinek leírását néhány lényegre törő mondatban, ún. utcánév-magyarozó tábla formájában, hogy minden arra járó – legyen az helybéli vagy idegen – tisztában legyen ezekkel a tudnivalókkal, az egyesület anyagi erejének mértéke szerint.

Az első időszakban az egyesület vezetése összeállította névsor alapján egy általa megbízott, háromfős független szakértői bizottság készítette el a szöveget. Ezt követően egy, a vezetőség által megbízott bonyhádi cég gyártotta le a táblákat. Az illető utca elején és végén, az utcánévtáblák alatt helyezték el az utcánév-magyarozó táblákat. Elsőként megszerezték az illető ház engedélyét az elhelyezésre, majd a városi önkormányzat erre a célra alakított cége helyezte föl a táblákat.

A közelmúltban fölújított gyakorlat szerint újabb négy tábla került föl, amelynek szövegét a dr. Vargha Dezső szakosztályvezető által vezetett bizottság fogalmazta meg. Örömmel állapíthatjuk meg: mára már sok helyen lehet olvasni ezeket a szép kivitelű, tartalmas összeállításokat, amelyek az Európa Kulturális Fővárosa 2010-es eseményeit meglátogatóknak jó példát mutatnak majd.

Mess Béla

Jane Goodall-lal vitatkozom – 2.

A vágóállatok lemészárlásán szörnyülködik Goodall asszony. Kétségtelen, hogy minél emberségesebb, minél jobb körülmények közt kell felnevelni és tartani a később táplálékul szolgáló állatokat, és azok levágását is a lehető legfájdalommentesebben, legstresszmentesebben kell végrehajtani. Erre már megvannak a szigorú szabályok, amelyek betartását pontosan meg kell követelni, és azt ellenőrizni kell. De az, hogy teljesen kapcsoljuk ki táplálkozásunkból az állati eredetű táplálékot (a tej és tojás kivételével) csak azért, hogy ne kelljen az állatokat leölni, teljesen képtelen és tudománytalan elképzelés! Tudomásul kell vennünk, hogy az emberi szervezet felépítése a mindenevőkre (omnivorák) jellemző. Ilyen a gumós zápfog, az emésztőcsatorna felépítése, stb. Eltekintve attól, hogy a vegetáriánus étrend fenntartható tejjel, tojással, szójával pótolva az állati fehérje bevitelét (nem akarok itt a vegetáriánusokkal és annak propagálóival vitába bocsátkozni), az összemberiség szintjén azonban gondoljunk bele, milyen katasztrofális táplálék-, főleg fehérjehiányt eredményezne a hús- és halfogyasztás (beleértve az egyéb tengeri állatokat, rákokat, kagylókat, stb.) teljes kikapcsolása. – A vegetáriánizmus propagálása során Goodall néhány nyilvánvaló csúsztatást is elkövet. Csak egyik legképtelenebbet idézném itt: „...évente 8-9 marha szükséges egyetlen átlagos húsevő ember ellátására.” Ez annyit jelentene, hogy egy embernek az év minden napján 2-3 kg húst kellene megennie! (Egy marha súlyát csak 300 kg-nak véve, a vázizomzat pedig a testsúly kb. 40%-át teszi ki.)

Egyébként Goodall csimpánzai is időnként vadásztak, sőt – ha jól emlékszem – egy esetben kannibálizmus is előfordult közöttük Gombóban. Arról sem volna szabad ilyen merész javaslat megfogalmazásakor megfeledkezni, hogy őseinknek, az ősembernek is, egyik alapvető tápláléka volt az állatok húsa. Ezért fejlődött ki már nagyon korán a vadászat különböző válfaja. Ez pedig a kisebb-nagyobb ősi közösségek egyik alapvető összetartó ereje is volt. De tovább megyek! A képzőművészetek kezdetei is erre a gyökérre vezethetők vissza. Gondoljunk csak az altamirai barlang állatábrázolásaira és vadászjeleneteire.

Sok további ponton lehetne még vitatkozni Goodall asszony és lelkes követőinek nézeteivel, érveivel, de ez itt helyhiány miatt szóba sem kerülhet. Másrészt nem érzem magam kompetensnek e kérdés teljes körű megvitatására.

Mint a bevezetőben már írtam, minden tiszteletet és elismerést megérdemel Jane Goodall és csapata. A csimpánzok megmentésében alapvető érdemeket szereztek a szerző és követői, ezen kívül felhívta a társadalom figyelmét az állatokkal szemben elkövetett sok bűnre, kegyetlenségre, főleg pedig harcol az állatok életterének fenntartásáért. Ez pedig óriási szolgálat a természetnek, de magának az emberiség jövőjének szempontjából is. Csakhogy nagy lelkesedésükben megfeledkeznek ezek a lelkes állatvédők az „Omne quod est nimium...” közmondás érvényességéről. Én csak ezekre a képtelen túlzásokra szerettem volna ráirányítani a figyelmet. Félek attól, hogy a goodalli elvek maradék nélküli, hirtelen megvalósítása a mai életrend és társadalom teljes felborulásához vezetne. Kenyér nélkül maradnának a halászok és állattenyésztők, a hal- és húsfeldolgozó iparból élők, stb. milliói, de a házi állatok sem járnának jobban. Néhány házikedvenc kutya, macska, vagy tejtermelő tehén és tojástermelő tyúk kivételével őket is a kipusztulás fenyegetné, mert nem lenne rájuk szükség. Hamarosan az elképzelt, humánus „szép új világ” helyett egy élehetetlen, kaotikus „szörnyű új világ” alakulna ki.

Hogy Goodall asszony víziójával szemben miért írtam le az én ellenvíziómat? Éppen az írói tízparancsolatának nyolcadik parancsolata értelmében: „*Álljunk ki bátran meggyőződésünkért!*”

Bandi András

Bandi András

Glória és végítélet

Mint minden elmúlt évben, számomra ez év végén sem maradhatott el a szokásos számvetésnek, önszámonkérésnek, kritikus elemzésnek az ideje. Adottak az ünnepek és a két ünnep közötti időszak, adott a családi légkör, és valljuk be, ilyenkor talán még az Istenhez is közelebb kerülünk. Akár egy pár óra vagy perc erejéig is. Több helyen, a média számtalan csatornáján pár napig egy kétezer éves legendára, Jézus születésére emlékeznek, próbálnak rá magyarázatot adni, újra reményt kelteni, jobb jövőt jövendőlni. Minden év végén.

Aztán a mindennapokban, hónapról hónapra, elsikkad a szeretet, az önös érdekek, a hatalmi harcok elnyomják az ünnepi érzelmeket. És minden marad a régiben. Minden évben csak pár napig ünnepelünk.

Az ünnepek alatt arra is marad idő, hogy számvetést készítsünk arról, mennyit és mit olvastunk, mennyire váltunk nyitottá a világ és embertársaink felé.

És íme a mérleg: sok vacakot olvastam, hozzá pár remekművet. Akadt egy novelláskötet, amit úgy döntöttem, még Szilveszter előtt befejezek. No, nem lóhalálban, hanem minden betűjét, szavát megrágvva, megemésztve, hogy a gondolatok mélyen átjárjanak. Szerencsére sikerült, és így utólagosan is hálás vagyok a sorsnak és a szerzőnek.

A könyv egyik fejezete a kisemberről, az őt ért mindennapi sérelmekről, a megalkuvásokról szól. Az egyik rövid, kis novellában egy bankalkalmazottat, egy el nem követett hibájáért, a főnöke mélyen megalázza a kollégái előtt. Az agglegény tisztviselő hosszú vívódás, egy átvirrasztott éjszaka után, úgy dönt, hogy nem árulja el a hibát elkövető háromgyerekes, beteg feleségével küszködő kollégáját. És reggelre megnyugszik a háborgó lelke. Ámde másnapra egy glória jelenik meg a feje fölött, amivel senki sem tud mit kezdeni. Szégyenében hazamenekül, orvoshoz fordul, majd bezárkózik. Orvosi javaslatra sem tud káromkodni, de lelkének a legmélyén már bosszút forral a tegnapi még pártfogolt kollégája és társai ellen.

És a módszer beválik, eltűnik a glória.

Egy másik novellában egy többszörös rablógyilkost visznek az égi ítélőszék elé.

Egyetlen tanúként, aggastyán képében, az Istent hívják tanúskodni. Az Utolsó Tanács tagjai felkérlik a mindentudót, hogy sorolja fel a vádlott bűneit. És a vádbeszéd alatt a gyilkos számára is új büntényállások, sőt néha még felmentő körülmények sorozata is körvonalazódik az ítélőszék színe előtt. Amikor a bíróság tanácskozássra visszavonul, a vádlott az Istenhez fordul.

– *Tulajdonképpen miért nem ön... miért nem te magad ítélsz, Isten?*

– *Azért, mert mindent tudok. Ha a bírák igazán minden de minden körülményt ismernének, akkor ők sem tudnának ítélni, csak mindent megértenének, de úgy, hogy belefájdulna a szívük. Hogy is ítélnék én fölötted? A bíró csak gonosztetteidről tud, de én mindent tudok rólad. Mindent. És ezért nem ítélnék fölötted.*

– *Akkor miért ítélnék... ezek az emberek... az égben is?*

– *Azért, mert az ember az emberé. Én, mint látod, csak tanú vagyok, de a büntetésről, tudod, a büntetésről emberek döntenek... az égben is. Hidd el, így van ez rendjén, az emberek nem érdemelnek más igazságszolgáltatást, mint az emberit.*

És a kilencszeres rablógyilkost életfogytiglan tartó pokolbüntetésre ítélik.

Mindenkinek ajánlom Karel Čapek novelláskötetét, a Repülő embert.

Sokatmondó. Elgondolkodtató. Annyira aktuális!

Hosszú távú éghajlati prognózis

Február – Télutó, Bőjtelő hava

H	K	Sze	Cs	P	Szo	V
1 ♠	2	3 ✱	4 ✱	5	6 ☉	7
8	9 ♠	10 ♠	11 ✱	12 ✱	13	14 ☉
15	16 ♠	17 ♠	18 ♠	19 ☼	20	21
22 ☉	23	24 ♠	25 ♠	26 ✱	27 ♠	28 ●

Kéri János

- ☉ Első negyed   ☉ Újhold   ☼ Kőd
 ☉ Utolsó negyed   ♠ Csapadék   ✱ Hó
 ● Telihold   L Lehülés

Megjegyzés: Az újhold (☉) előtt és közben hidegfronti hatás várható.
 A telihold (●) előtti napokban és közben melegfronti hatás várható.

Havi ételajánlat

Krumplis kifli

Hozzávalók: 1 kg liszt, 1 csomag élesztő, 4 dl langyos tej, 2 dl olaj, só, 6 szem héjában főtt krumpli, 10-15 dkg olvasztott vaj.

Elkészítés: Kis tejben, kevés cukorral felfuttatjuk az élesztőt. Közben meghámozzuk és burgonyanyomón áttörjük a langyosra hűlt főtt burgonyákat. Ezt a burgonyapépet az olvasztott vaj kivételével összegyúrjuk a hozzávalókkal. Jól kidolgozzuk, szép, rugalmas tésztát kell kapnunk. Ezt megkelesztjük, majd 8 cipőra osztjuk. Valamennyi cipőt egyenként kissé lisztezett gyúrótáblán kerek lapokká nyújtjuk, és mindegyiket 8-8 háromszögre vágjuk. A kis háromszögeket megkenjük olvasztott vajjal, egyenként kifliszerűen feltekerjük (64 db kis kifli lesz így), és előmelegített, forró sütőben aranybarnára sütjük.

KÉRI JÁNOSNÉ (Nagyvenyim)

Kéri Jánosné

» Rádióműsor «

MR6 – A RÉGIÓ RÁDIÓJA
A Magyar Rádió Pécsi Körzeti
és Nemzetiségi Stúdiója

Műsorrend magyar nyelven, hétköznapokon:

5.00 Hajnal-táj (MR1 – Kossuth Rádiótól)

HAJNALTÓL REGGELIG

FM 101.7 MHz

6.00 – 8.00 Hírek, időjárás, lapszemle, sportösszefoglaló
 8.05 – 9.00 Magazinóra riportokkal
 9.00 – 12.00 Itthon vagyunk!
 12.00 MR1 Déli Krónika

DÉLUTÁN

FM 101.7 MHz

13.00 – Dél-után – az MR6 zenés magazinműsora
 17.30 MR1 Esti Krónika
 18.00 Estidőben!
 22.00-tól: Petőfi éjszaka

Nemzetiségi műsorok
az MR4 országos adásban:

Horvát nyelven: AM 873 KHz
 8.00 – 10.00

Német nyelven: AM 873 KHz
 10.00 – 12.00

Szerb nyelven: AM 873 KHz
 14.00 – 16.00

Az MR6 pécsi régió rádiójának elérhetőségei:
 Telefon: 72/518-333
 Fax: 72/518-320
 E-mail: regioradio@radio.hu
 Net: www.mr6.hu

Ez a Hetedhéthatár 248. száma

web-oldalunk:

www.hetedhethatar.hu

Könyvajánlónk

